

Četvrtak, 11. septembar 2008.

Svedok Soren Liborius

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.19 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobar dan svima. Gospođo sekretarko, molim vas ... Imamo prevod na francuski na 4. kanalu. Sada je to promenjeno.

prevodioci: Prevodioci se izvinjavaju, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Nema problema. Hvala vam. Gospođo sekretarko, molim vas najavite predmet.

sekretar: Dobar dan, časni Sude. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i drugih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospođo sekretarko. Gospodine Liborius, želeo bih da vas podsetim, kao što sam uradio prethodnih dana, da ste i dalje pod svečanom izjavom koju ste dali na početku svog svedočenja. Gospodine Mišetiću, molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ne znam da li Pretresno veće želi da se bavi nekim administrativnim pitanjima kojim smo završili jučerašnju sednicu ili želite da nastavim?

SUDIJA ORIE: Pretresno veće još nije izgubilo nadu da bismo mogli da završimo, jer ćemo nastaviti u petak popodne, i prekinućemo u 18.00 časova, pa ćemo videti koliko daleko možemo stići.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da, gospodine Liborius.

SVEDOK LIBORIUS: Časni Sude, osoblje iz Jedinice za žrtve i svedoke me je obavestilo da treba da krenem u 17.00 časova.

SUDIJA ORIE: A vaš avion, koliko sam shvatio, poleće u 20.30 časova.

SVEDOK LIBORIUS: Rečeno mi je u 20.00 časova.

SUDIJA ORIE: Dobio sam drugačiju informaciju. Proverićemo. Ali ako poleće u 20.00 sati, to je tri sata, pa čak možda i tri i po sata ranije. U svakom slučaju proverićemo i



pobrinućemo se da ne propustite vaš avion. Barem ćemo učiniti sve kako biste vi izbegli neprijatnosti, bez obzira da li treba da odete u 17.00 ili 18.00 časova. Molim vas nastavite, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Još jedno administrativno pitanje koje nije rešeno, to je video snimak Kričke koji smo emitovali na kraju jučerašnje sednice. Obavešten sam da je bilo nekih promena, jer broj na koji sam se pozvao je i dalje bio privremeni P broj. Mi smo uzeli jedan deo snimka koji smo pokazali u sudnici ... to je učitano u sistem elektronske sudnice i imao je D broj, i ja bih predložio da mi daju ... mi iz Odbrane nudimo u spis snimak koji ima oznaku 1D50-0377.

SUDIJA ORIE: I to je snimak koji se završava tamo gde vidimo selo Kričke ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Znak. Tako je.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospođo sekretarko?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D750.

SUDIJA ORIE: Nemate prigovor, gospodine Waespi. Dokazni predmet Odbrane broj D750 primljen je u spis. Kasnije ćemo se baviti spiskom dokaznih predmeta Tužilaštva koji još nisu uvršteni u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

svedok: Soren Liborius

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIŠETIĆ – NASTAVAK

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dobar dan, gospodine Liborius.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Dobar dan.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Želeo bih da nastavimo tamo gde smo stali juče. I kao što se sećate, postavio sam vam pitanja o tome kada ste patrolirali da ste bili u mogućnosti da utvrdite u kojim selima živi većinsko hrvatsko stanovništvo, odnosno u kojim selima živi većinsko srpsko stanovništvo i da li je do oštećenja došlo pre ili posle 4. avgusta 1995. godine. A u transkriptu na stranicama 8.432 i 8.433, rekli ste da ste to mogli da procenite na osnovu prethodnih informacija pre *Operacije Oluja*, iz Regionalnog centra Knin Evropske posmatračke misije čiji su timovi tokom rata pokrivali celo područje. A onda na stranici 8.434 rekli ste: "Obično bismo se oslanjali na informacije koje su timovi prikupili pre *Operacije Oluja*. Kao drugo, oslanjali smo se na informacije Vlade Hrvatske, odnosno na statističke podatke za svaku opštinu, i to se nalazilo u velikoj plavoj knjizi o opštinskim strukturama." Da li su to dva osnovna načina



na osnovu kojih ste bili u mogućnosti da kažete da li su to bila sela sa većinskim srpskim stanovništvom ili većinskim hrvatskim stanovništvom kada ste obavljali ova patroliranja?
SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ja sam vam dao nekoliko primera koje sam znao napamet o tome kako smo radili. Siguran sam da u pripremama za naše patroliranje, ako su postojale i druge relevantne informacije, mi bismo to uzeli u obzir.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospođo sekretarko, molim vas da nam prikazete na ekranu dokazni predmet Tužilaštva broj P811.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, ovo je dnevni izveštaj od 22. avgusta 1995. godine, a autori ste vi i gospodin Hendriks. Sela koja se navode na ovoj i na sledećoj stranici su rezultat patroliranja vas i gospodina Hendriksa tog dana. Zamoliću vas da pogledate ovaj spisak i recite mi da li sam pravilno protumačio spisak. Na primer, ako pogledate šesto selo, kaže se da je to selo Polača. Da li vidite to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Tu se kaže da je u potpunosti uništeno u ratu 1991. godine i da se raseljena lica vraćaju. Jesam li u pravu ako pretpostavim da je to značilo da je ovo selo razoreno pre *Operacije Oluja*?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Rekao bih, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vi ste, očigledno, dok ste patrolirali, beležili sela koja su oštećena, i za koja ste mislili da su uništena ili oštećena pre *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: U vašem pitanju kažete "dok smo patrolirali da smo beležili sela koja su oštećena, i za koja smo mislili " mislim, mi verujemo... Ono što smo uradili, u stvari, jeste da smo kasnije nalazili reference za to, dok smo patrolirali ... mi smo zapisivali ono što smo videli, razgovarali sa ljudima, ako je to bilo moguće, a onda smo videli kakve su nam informacije bile na raspolaganju. Ne znam...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dozvolite mi da se nadovežem ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: ... vaše pitanje izgleda da sugeriše da smo, dok smo bili u patroli, na neki način usklađivali, da tako kažem. Jesam li u pravu kada to pretpostavljam?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To nije bilo ono što sam nameravao da vam sugerišem. Nadovezaću se na ono što ste upravo rekli, da ste dokument sudskom reporteru davali ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Molim vas, ponovite pitanje kako bih ga razumeo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Samo da vas podsetim, moramo da pravimo pauze između pitanja i odgovora, tako da sudski reporter i prevodioci imaju šansu da urade svoje poslove. Dozvolite mi da postavim pitanje na drugačiji način. Kada ste prikupljali te informacije tokom dana, a zatim pripremili dnevni izveštaj svojih



aktivnosti, vi ste pokušali da procenite koja sela su bila uništena pre *Operacije Oluja* i uključite to u vaš dnevni izveštaj. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Koliko god smo to mogli, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, vidimo da taj jedan unos za Polače ukazuje da je šteta u tom selu nastala pre *Operacije Oluja*. Ostale unose, tumačim tako da ste smatrali da je do oštećenja došlo tokom ili nakon *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To je bio naš utisak u to vreme, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodo sekretarko, molim vas da na prikazete na ekranu dokazni predmet Odbrane broj D743. I molim vas da nam pokažete stranicu na čijem dnu piše 1D50-0245. To nije prava stranica, tako da ... to je to.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, ne znam da li možete da vidite ono što je na ekranu, ali to je beležnica i beleške koje ste zapisali 22. avgusta. Slobodno koristite original. Da li vidite to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Da li možete da nam pročitate prvih nekoliko redova onoga što ste zapisali tu.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: "Zadatak, W deo AOR (zapadni deo zone odgovornosti) izvan u 8.20 časova, prema Zadru, kilometara 5.335, u 15.00 časova, 9.00 časova; *Whiskey Juliette* 3883, Biljane TD, komunalije, struja na poslu, električne instalacije, 9.30 časova, S za Benkovac [svedok govori na danskom jeziku]".

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Možete li to da prevedete?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Život normalan, ljudi, kuće su u redu. Strelica, povratak raseljenih lica. *Whiskey Juliette* 4774, Mikulići Sopot 9.39 sati. Zapužane, *Whiskey Juliette* 4473.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Možemo tu da se zaustavimo. Prvo, da li možete da nam kažete, na primer, kada kažete 9.00, 9.30, 9.39 časova, šta je to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To bi obično bilo vreme.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Možete da pročete kroz beleške, gospodine Liborius, i da prelistate stranice. Pretpostavljam da su sve te oznake vremena ukazivale na vreme kada ste bili u selima i onda bi se to pojavilo u vašem dnevnom izveštaju. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pretpostavljam da je tako, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.



ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospođu sekretarko, molim dokument koji nosi oznaku 1D50-0367.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, ono što smo mi uradili, jeste da smo napravili grafikom da pokažemo, na osnovu beležnice i na osnovu vašeg dnevnog izveštaja, put kojim ste išli 22. avgusta, uzevši u obzir vremenske okvire i sela u kojima ste bili i ako ... ne znam da li je moguće da to pogledate 13 godina kasnije, ali da li vam to pokazuje ... možemo da okrenemo sledeću stranicu. Ono što smo mi ovde uradili jeste da smo klasifikovali sela prema vašoj klasifikaciji u vašem dnevnom izveštaju i u beležnici, tako što smo ih obeležili bojama i upisali smo sva vremena kada ste vi ušli. Da li vidite to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. I, na primer zelena boja je Polača koja se nalazi na sredini vašeg ekrana pa sve do sasvim levo. Da li vidite to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, to bi bilo selo u kom ste bili i koje je uništeno pre *Operacije Oluja*, prema vašem dnevnom izveštaju?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako biste mogli da prebacite do poslednje stranice, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ono što smo pokušali da rekonstruišemo na osnovu vremena kad ste bili u tim selima jeste rastojanje između sela i brzina kojom biste morali da se krećete i koliko teritorije biste mogli da pokrijete. I ako pogledate ovaj grafikom i uporedite ga sa beleškama, da li je fer da se kaže, u većini slučajeva kada ste posećivali ta sela, da ste se držali glavnog puta i zapravo niste ulazili u sela. Vi ste se samo vozili glavnim putem i ono što ste mogli da vidite sa leve ili sa desne strane puta je ono što biste zabeležili u beležnicu?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To je zavisilo od informacija koje smo imali o ovom području, kako bismo prilagodili individualna patroliranja. A vi sugerirate, ako sam dobro shvatio vaše pitanje, da smo išli glavnim putem između dve tačke, onda bi moj odgovor bio da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, ono što sam shvatio iz vaših beležaka, a vi me ispravite ako grešim, na primer, u poslednjem unosu pominje se selo Guglete. I na grafikonu na ekranu, kao i u beležnici, to je bilo približno oko 12.15 časova. Koliko sam shvatio iz vaše beleške, gospodine, generalno govoreći, vi ste bili u vozilu koje se kretalo i beležili, i ukoliko vam je nešto skrenulo pažnju, kao, na primer, u mestu Guglete, onda biste zaustavili automobil i onda biste proverili nešto konkretno. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da, Guglete. Gde smo ... Ne mogu da pronađem Guglete.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Guglete su na trećoj stranici u vašem unosu od 22. avgusta, na vrhu.



SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da. Izvinite. Oprostite, možete li da ponovite, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Rekli ste mi, ako sam ovo opisao pravilno, da je vaša generalna praksa bila da se vozite glavnim putem i zabeležite ono što ste videli levo i desno, i da ako bi vam nešto konkretno skrenulo pažnju, vi biste zaustavili vozilo u konkretnom selu, kao što ste to uradili u selu Guglete, na primer, gde ste se zadržali malo duže?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, za mnoga od ovih sela to je ono što ste uočili sa glavnog puta levo i desno, a da zapravo niste ulazili u sela i videli šta se tamo dešavalo, dok je selo Guglete bilo primer gde ste se vi, u stvari, zaustavili u selu i osmatrali. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Kada je reč o obrascu po kom se odvijala patrola, postojala je razlika, kao što sam već rekao, u zavisnosti od situacije, ponegde bismo imali informacije od drugih agencija. Dana 22. avgusta smo već bili na putu izvesno vreme. I kolege su, takođe, bile. Ponekad bismo se zadržali, a ponekad bismo se provezli relativno brzo kako bismo otišli da vidimo ono o čemu smo prethodno bili obavešteni. U nekim mestima bismo se zaustavili. Dakle, ja stvarno ne mogu da kažem da je postojao samo jedan poseban način na koji su se obavljala posmatranja.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ali, svakako u neka od sela ste ulazili, a ovo drugo posmatranje se zasniva na onome što ste videli iz vozila koje se kretalo glavnim putem. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Neka od zapažanja, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodo sekretarko, ako bismo mogli da vratimo na ...

SVEDOK LIBORIUS: Ali ja ne mogu da vam kažem u ovom trenutku precizno gde smo se zaustavljali ili koliko dugo smo se zadržali. Svrha ove beležnice nije bila da kažem gde smo bili u neko konkretno vreme. Svrha je bila da se zabeleže informacije.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Možemo li da pogledamo drugu stranicu ovog dokaznog predmeta, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ako pogledate redosled vremena, na primer, za Donje Biljane, tamo ste bili u 9.00 sati, u 9.30 sati vi ste bili u Mikulićima. U 9.39 sati vi ste bili u Polači ili Zapažanima. U 9.58 sati vratiti ste se, i sada ste u Podlugu. U 10.20 sati ste u Gornjem Ceranju, u 10.30 sati ste u Budaku. Možete da rekonstruišete, gospodine, zar ne, gde ste bili u raznim tačkama u toku dana i koliko vremena ste, verovatno, proveli u tim konkretnim selima?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pa, plus ili minus da, ali nisam siguran da li je tačan put, jer ako pogledate ka istoku prema Budaku, može biti. Ne mogu da vam kažem



danas. Ponekad bismo se vraćali nazad najbržim putem, i ne mogu danas da kažem koji je tačan put, na primer, istočno od Budaka gde smo bili u 10.30 časova.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Pa ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Međutim, inače, čini se da ima smisla.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospođo sekretarko, molim vas sledeću stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, ono što smo uradili, gospodine Liborius, uzeli smo hrvatski popis etničke analize sela koja ste posetili, a zatim smo uporedili i obojili ih, sa onim što ste našli tokom patroliranja 22. avgusta. I vi ćete ponovo da primetite za Polaču za koju ste mislili da je uništena pre *Operacije Oluja* da smo je obeležili zelenom bojom u ovoj tabeli, a prema popisu stanovništva, Polača je selo u kom je živelo većinsko hrvatsko stanovništvo, kao što vidite na ekranu?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ako pogledamo, na primer, srednji deo ekrana prema desno, videćete da piše Medviđa. Da li vidite to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. To je obeleženo ružičastom bojom, jer ste u beležnici i svom dnevnom izveštaju napisali kao potpuno uništeno selo. A prema popisu to je bilo većinsko hrvatsko selo. Da li vidite to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Vidim, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Lisičić je ispod Medviđe nalevo. Takođe je kategorisano u vašem dnevnom izveštaju kao potpuno uništeno selo. U Lisičiću je živelo 479 Hrvata i dvoje Srba, prema popisu stanovništva. Tu je još jedno selo, Pridraga koji je levo obeleženo plavom bojom, u gornjem delu ove stranice, koje je takođe ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: ... identifikovano kao potpuno uništeno, selo u kom je živelo 1.770 Hrvata i dvoje Srba. Moje prvo pitanje, gospodine, se zasniva na onome što ste upravo odgovorili, da ste po vašim najboljim sposobnostima pokušali da identifikujete sela koja su uništena pre *Operacije Oluja*, kao što je označeno zelenom bojom za selo Polača. Ono što je trebalo da se zaključi iz vašeg dnevnog izveštaja jeste da su ta hrvatska sela spaljena nakon *Operacije Oluja* ili u toku *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ono što smo videli bilo je nedavno spaljeno. Nismo uključiti u dnevni izveštaj ... molim vas, da li možete da ponovo pokažete...

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je bio dokazni predmet Tužilaštva broj P811.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Samo sam želeo da vam pomognem. Dao sam vam primer za tri sela.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I ako možete da pogledate ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da pomerite malo nadole, gospođu sekretarko...

SVEDOK LIBORIUS: To što vidite ovde nije pitanje da li se radi o srpskom ili hrvatskom selu. I to je razlog zašto sam vas pitao, jer nisam siguran da sam potpuno razumeo vaše pitanje, kada ste me pitali da li je to hrvatsko selo. Da, bilo je, prema popisu iz 1991. godine, ako ste to proverili. I naravno, bilo je, nažalost, da su ljudi iz hrvatskih većinskih sela proterani za vreme Republike Srpske Krajine. Ali mi nismo obuhvatali, kao što vidite u izveštaju, pojam da li je to hrvatsko selo ili ne.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ja sam govorio, gospodine, o tri sela, a ako pogledate na ekranu to je pod D, Viduka, selo koje sam identifikovao da je sa hrvatskom većinom. Ako pogledate dalje dole, Medviđa...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I drugo je Lisičić, koji se nalazi na sledećoj stranici?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: *(preklapanje govornika)* ... Ne vidim ...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na sledećoj stranici, poslednji unos.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da okrenete stranicu. Na vrhu. Lisičić.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na primer, potpuno spaljeno, napušteno, zar ne?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Moje pitanje je sledeće: prvi zaključak do koga bi Pretresno veće moglo da dođe jeste da je vaša procena je da je to selo nedavno spaljeno, što znači, nakon 4. avgusta. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Drugi korak je sledeći, s obzirom na popis stanovništva iz 1991. godine, Pretresno veće bi, po vama, trebalo da dođe do zaključka da ovo selo, koje je ... dozvolite mi...

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Da. Mislim da je svedok odgovorio da nije znao to u to vreme. On je zabeležio ono što je video - da li je bilo štete ili ne, bez obzira da li je selo bilo pretežno hrvatsko ili srpsko.



ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, to nije tačno.

SUDIJA ORIE: Dozvolite ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja sam ga pitao da li su u pripremanju dnevnih izveštaja pokušavali to da urade i on je odgovorio potvrdno.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, sugerirate svedoku stvari do kojih bi Pretresno veće trebalo da dođe.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja ću to da promenim.

SUDIJA ORIE: I, naravno, to nije nešto što bi svedok trebalo da uradi i to nije ono što Pretresno veće očekuje danas od svedoka. Pretresno veće zanimaju samo činjenična zapažanja svedoka. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Mi smo sada utvrdili da je selo Lisičić zapaljeno ... ili bi trebalo reći da je potpuno spaljeno i napušteno nakon 4. avgusta. Moje pitanje za vas, gospodine, glasi: vi ste shvatili da je to selo koje je bilo nastanjeno većinskim hrvatskim stanovništvom 1991. godine, bilo zapaljeno posle *Operacije Oluja*. To ste vi znali kada ste sastavili zajedno izveštaj 22. avgusta. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ono što se nalazi u ovom izveštaju je ... izvinjavam se. Taj izveštaj je bio spisak činjenica onoga što smo videli tokom našeg patroliranja. Naravno, kada god smo imali priliku ... nekad smo to uradili, ponekad nije bilo nikoga, a ponekad nismo imali dovoljno vremena ... a ponekad smo pokušavali da razgovaramo sa ... sa ljudima. Naravno, u nekim selima došlo je do značajne promene broja stanovnika koja se desila tokom godina provedenim u Krajini. To je razlog zašto smo se i u dnevnim izveštajima držali činjenica. Ukoliko kuće nisu bile taknute pre *Operacije Oluja*, po našem najboljem znanju, i ukoliko smo 22. avgusta videli da su potpuno izgorele, nedavno zapaljene i napuštene, mi bismo to zapisali.

SUDIJA ORIE: Da pokušamo da vidimo da li to možemo da razjasnimo. Gospodin Mišetić vas je, zapravo, pitao sledeće. Na primer, samo za jedno selo napisali ste da je potpuno uništeno 1991. godine, međutim, to niste napisali u odnosu na druga sela, dakle, gospodin Mišetić je iznenađen što nije zabeleženo da su sela sa hrvatskom većinom razorene u ranijoj fazi i jedna od implicitnih pretpostavki je da gospodin Mišetić ne bi očekivao da Hrvati u potpunosti unište sami svoja sela 1995. godine. To je implicitna sugestija. Dalje, gospodin Mišetić koristi reč "većina" ponekad se tu radi o većini od blizu 100 posto, ponekad i o većini od 60 prema 40 posto, međutim, on sve to stavlja zajedno. Dakle, ako imate odgovor na ono što je, očigledno, na umu gospodinu Mišetiću, da niste u imali u vidu uništenje većinska ili gotovo 100 posto hrvatska sela u ranijim



fazama, i gospodin Mišetić iz tog razloga se pita da li su vaša zapažanja tačna. Molim vas, da li možete da odgovorite na to pitanje.

SVEDOK LIBORIUS: Da, časni Sude. Vaše pitanje sadrži nekoliko drugačijih elemenata, i pokušaću da ih sve pokrijem. I mislim, u stvari, da se sećam tog sela na koje se gospodin Mišetić poziva. Stara razaranja koja su učinjena pre *Operacije Oluja* 1991. godine, izgledala bi drugačije nego razaranja do kojih je došlo nedavno, znači, u najskorije vreme. To je jedan od elemenata kojim sam odgovorio na pitanje. Drugi element ... kao što je pomenuto, odnosi se na implicitnu sugestiju zašto mi nismo zapisali da se radi o selu koje je 1991. godine bilo naseljeno većinskim hrvatskim stanovništvom, ali to nije bila, u stvari, svrha...

SUDIJA ORIE: Ne, ne. To nije bilo moje pitanje.

SVEDOK LIBORIUS: Oh, izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Moje pitanje je bilo zašto niste napomenuli sela sa hrvatskom većinom koja su bili uništena pre pre *Operacije Oluja*, i stoga je implicitna pretpostavka da su sami Hrvati potpuno uništiti svoja sela. Dakle, gospodin Mišetić ne može da shvati da su se ova potpuna razaranja sela desila 1995. godine. On ima poteškoća da to razume i poveruje. Isto tako, on ne može da pronađe u vašem izveštaju da je šteta u ovim selima načinjena daleko pre *Operacije Oluja*, i to je ono što brine gospodina Mišetića. I zato većinska hrvatska sela nisu ... on se fokusira na sela koja su, na osnovu popisa, čini se, 1991. godine bila većinski hrvatska sela i, ipak, nema indicija da je u njima bilo ikakvih ranijih razaranja, a govori se o nedavnim razaranjima. To je problem.

SVEDOK LIBORIUS: Dozvolite mi da vam pomognem. Ono što smo videli jeste da je došlo do paljevina, a ja mislim da ona veza koja je nama nedostajala je promena stanovništva. Savršeno shvatam da ne postoji razlog zašto bi trebalo spaliti ono što je ranije pripadalo hrvatskom većinskom stanovništvu. Međutim, ono što smo videli jeste da je došlo do značajane promene populacije u toku rata. A, iz nekog razloga, kakav god da je bio, u tim kućama, u mnogim slučajevima živeli su Srbi, a potom su kuće zapaljene. Dakle, ono što smo mi videli jeste da su kuće izgorele potpuno ili delimično, bilo da su napuštene ili ne.

SUDIJA ORIE: Da pokušam da vidim da li vas dobro razumem, jer je važno da vi razumete pitanja i da takođe odgovorite. Ono što vi zapravo govorite je da ono što je bilo većinsko hrvatsko selo 1991. godine, možda više nije bilo većinsko hrvatsko selo 1995. godine, zbog činjenice da srpsko stanovništvo došlo u to selo. To je ono što nam kažete.

SVEDOK LIBORIUS: U mnogim slučajevima, to je bio slučaj, da.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Mišetiću, pokušavam da sve razumem, i da razumem odgovore i proveravam da li sam ih dobro razumeo, jer izgleda da je to ponekad problem. Molim vas, nastavite.



ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Možda još jedno pitanje. Jedna od stvari na koju niste odgovorili da li je unos koji se odnosi na razaranja do kojih je došlo daleko pre *Operacije Oluja*, ukoliko to ne postoji, da li i dalje mislite da su vaša zapažanja i unosi uvek bili tačni, ili tvrdite, tačnosti radi, da niste zabeležili ništa o prethodnom razaranju? Da li mislite da to što niste zapisali ništa o prethodnim razaranjima da nam to daje pouzdane informacije u koje vreme je došlo do razaranja.

SVEDOK LIBORIUS: U većini slučajeva, da. Moje beleške su napravljene najbolje što sam mogao u to vreme.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Mišetiću, postoji još jedan problem. Ne znam da li ćete da se bavite ovim na osnovu samo jednog izveštaja ili na osnovu svih izveštaja, jer za pouzdanost informacija, naravno, ukupan pogled najbolje će da pomogne Pretresnom veću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Posvetio sam tome dosta vremena. Izabrao sam dva i verujem da je on ... izvinite.

SUDIJA ORIE: Samo trenutak. Da li ste ih izabrali nasumice?

ADVOKAT MIŠETIĆ: (*preklapanje govornika*) ... Pa, mislim, pregledao sam njegovu beležnicu od 18., 22., 23., i 24., i mislim 25. Uzeo sam dva datuma, jer nisam hteo da prolazim kroz sve dane, već kroz neki određeni trenutak, ali moj stav je da je posao Tužilaštva da iznese ove statističke podatke i otkrije smisao svega ovoga, ali ja ću nastaviti da se bavim ovim sa svedokom.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Želim da ovo bude jasno, na osnovu vaših odgovora koje ste sada dali predsedavajućem sudiji, gospodine Liborius. Kao prvo, ako nije navedeno da je selo razoreno 1991. godine, to znači da je vaše zapažanje da je selo je razoreno nakon *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Upravo tražim... odgovor koji sam dao sudiji ... Da li može malo da se pomeri nagore ... Ne, oprostite. Samo nekoliko redova, molim vas, tako da mogu da vidim pitanje časnog sudije.

ADVOKAT MIŠETIĆ: (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: To je sada, gospodine Mišetiću, njegovo pitanje je ...



SVEDOK LIBORIUS: ... "Dakle, nedostatak informacija da li je to bilo razoreno..." izvinjavam se "Nedostatak informacija o razaranjima iz 1991. godine, podrazumeva da je do razaranja došlo nakon *Operacije Oluja*." Da li sam dobro pročitao?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mislim da je tačno u većini slučajeva, da. U većini slučajeva. Neću da isključim mogućnost da je bilo nekih slučajeva kada to nije bio tako.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Možete li da se setite ijednog primera kada ste pomislili da je do razaranja došlo pre *Operacije Oluja*, ali ste odlučili da to nećete da uključite u dnevni izveštaj?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mi bismo generalno pokušavali da dobijemo što više informacija, naravno, u razumnom roku i tako dalje, ali trebalo bi da se uzme u obzir količina razaranja koja su nastavila da se događaju dok smo bili tamo, i bili smo primorani da napravimo najbolju moguću procenu u to vreme. Ukoliko bi bilo samo nekoliko kuća ili nekoliko kvartova ... kao što se vidi na vašoj karti, ili grad u kome je bilo i Srba i Hrvata, neka razaranja su se desila ranije, neke kuće su rekonstruisane, a zatim su neke, koje su prethodno bile u vlasništvu Hrvata, a koje su obnovili Srbi u Krajini, ponovo spaljene, jer ponekad su se ljudi svetili. To može da zamagli sliku. A ja neću da kažem da je svaka pojedinačna kuću u svakom pojedinom selu, kojoj smo mogli da uđemo u trag, bila uništena pre ili posle. Ovo je sažet utisak o veoma velikom području gde je bilo jako mnogo razaranja kojima smo bili očevici, i kao što smo rekli u našim izveštajima, pokušali smo to da zabeležimo na najbolji mogući način. Izvinjavam se zbog dugačkog odgovora, ali to je odraz, verujem, cele istine koja se nalazi u našim izveštajima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ja sam ... Izvinjavam se.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ja sam vam dozvolio dugačak odgovor, a sada ću da se vratim na pitanje koje sam postavio. Možete li da se setite ijednog primera kada ste pomislili da je do razaranja došlo pre *Operacije Oluja*, ali ste odlučili da tu činjenicu ne uključite u dnevni izveštaj? To je odgovor "da" ili "ne", gospodine Liborius?

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, imam veliki problem sa ovim pitanjem. Svedok ... shvatam da ste se fokusirali da ga vratite na pitanje ... da li je bilo ponekad u selima razaranja koja su možda naneta ranije, pa je onda došlo do obnove ... dakle, šteta koju ste videli, želim da nam bude sasvim jasno, da li se ikada dogodilo, ili da li se sećate da ste možda videli sela u kojima ste videli ranija razaranja, mnogo ranije pre *Operacije Oluja*, a da to niste zapisali? Na primer, u okolnostima kao što ste opisali - a to je da ste videli neka stara oštećenja i neka nova oštećenja?

SVEDOK LIBORIUS: Mi smo imali neke od izveštaja koji su se bavili pitanjem mogućnosti povratka, i da bi se procenila mogućnost povratka u to područje, morali smo



da vidimo da li su kuće bile pogodne za stanovanje, koliki je procenat kuća bio u kojima se moglo stanovati. U više naših izveštaja, od kojih mislim da su neki uvedeni ovde u spis, govorili smo kakve su bile mogućnosti za povratak. Pri tome to nije moralo da se odnosi na činjenicu da li je tu bilo većinsko hrvatsko stanovništvo. Dakle, da, bilo je slučajeva kada je došlo do razaranja pre *Operacije Oluja*, ali u tim dnevnim ... u ovom patroliranjima ... mi smo imali izveštaj sa patroliranja u to vreme u kom se spominje razaranje od 1991. godine, i to je samo jedan izveštaj u kom se spominje razaranje do kog je došlo pre *Operacije Oluja*.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, možda ste shvatili da šteta koja je viđena, kada govorimo o jednom selu, u svetlu prethodnog odgovora svedoka, nije osnova na kojoj biste, po mom mišljenju, mogli da postavite to pitanje. Imamo ... Svedok je odgovorio na pitanje, ostavljam vama da vidite da li ste zadovoljni. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: U interesu vremena, časni Sude, ja bih da se vratim na dokument koji nosi oznaku 1D50-0367. I da ponovo pogledamo treću stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na primer, ako pogledamo sela obeležena žutom bojom, dakle, neoštećena sela, u gornjem desnom uglu možete da vidite žute kvadrate, Komazeci, sa zasekom Velika Varoš, dolina Komazeci. I to su bila neoštećena sela koja su 100 posto naseljena srpskim stanovništvom. Selo Zapužane, koje je u sredini stranice prema levo, tamo je žuti kvadrat. 1991. godine je tamo bilo devet Hrvata i 532 Srba, a selo koje ste videli 22. avgusta, bio je neoštećen. Moje pitanje je sledeće: to ste radili kako biste procenili situaciju. Da li ste ikada razmišljali da u svoje procene o situaciji, u stvari, napišete u dnevnom izveštaju da ste pronašli neoštećena sela, isključivo srpska sela, ili skoro isključivo srpska sela, kao što su, na primer, ova dva sela?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: U celini, ocena u većem obimu vršila se na nivou Regionalnog centra. Ponekad bi te informacije bile uključene, a ponekad ne. Ono što smo ponekad videli, to je da su sela koja su bila delimično razorena, kasnije potpuno razorena. I obrada tih informacija je takođe rađena na višem nivou.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ja sam sada usredsređen na 22. avgust i vaše pripremanje dnevnog izveštaja. Pokazao sam vam dva isključivo srpska sela, ili skoro isključivo srpska sela. Ako idemo na druga dva neoštećena sela, Šopot i Mikulići koja su u tom području, znači Šopot ... izvinjavam se ... u gornjem levom uglu, daleko ulevo, Mikulići, Podlug i Perušić. Perušić je na dnu ekrana sa desne strane. To su neoštećena sela sa velikim srpskim manjinama u njima. Moje pitanje za vas, gospodine, specijalno za 22. avgust je sledeće: vi ste imali zadatak da utvrdite činjenice za taj dan. Vi ste pripremali dnevni izveštaj. Da li mislite da je važno da kada naidete na srpska sela ili sela sa velikim srpskim manjinama, koje su neoštećena, da to zabeležite u svom dnevnom izveštaju?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: S obzirom da to ne piše u dnevnom izveštaju, u tom konkretnom dnevnom izveštaju, očigledno nismo smatrali da bi to trebalo da bude uključeno. Ja ne sugerišem da ta informacija, ako je to u pitanju, neće biti preneti dalje.



Bilo je drugih izveštaja koji su pravljeni za tu svrhu. To ... i bojim se da moram da kažem ponovo. Cilj je bio da se utvrdi ono što smo videli na terenu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Dakle, nije bilo diskusije o tome da li je selo bilo sa srpskom većinom ili da li je bilo hrvatsko selo, niti se raspravljalo o tome što se dogodilo tokom rata, kako se kretalo stanovništvo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, vratićemo se na ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Dakle, ne, to se ne nalazi u izveštaju. Dakle, očigledno nismo smatrali dovoljno važnim za taj konkretni dnevni izveštaj.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ponovo ćemo doći do ovog pitanja za trenutak i ja ću vam reći zašto prolazimo kroz ove primere, tako da možete da se pripremite za odgovor kada dođemo do te tačke. Ovi dnevni izveštaji su korišćeni za kompilaciju izveštaja za 26. avgust, u kom se daje, ako mogu da koristim tu reč, gotovo apokaliptična procena onoga što se dešavalo u Sektoru Jug. Vi ste konkretno napisali da je 60 do 80 posto stanova u Sektoru Jug spaljeno, koristeći ove informacije. Dakle, sada idemo kroz ovo da bismo videli metodologiju koju ste koristili u prikupljanju informacija. S obzirom da ste vi autor dnevnog izveštaja za 22. avgust, zajedno sa gospodinom Hendriksom, moje pitanje glasi: u bilo koje vreme između 22. avgusta i podnošenja izveštaja 26. avgusta, da li ste zapisali da su srpska sela ili sela sa velikim srpskim manjinama bila sela koja nisu razorena?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ja bih vas uputio na dnevne izveštaje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ako mogu ...

SVEDOK LIBORIUS: Međutim, ja ovde imam jedno pitanje.

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... Da. Mislim, u stvari, da ako imate bilo kakvih pitanja, naravno, možete ih postaviti na kraju svog svedočenja. Ovo nije debata ili diskusija. Ovo je ispitivanje. Tako, dakle, imate papir, pa ako postoji neko pitanje koje je preostalo, zapišite ga i na kraju ćete imati priliku da pokrenete bilo koje pitanje za koje smatrate da nije dovoljno pokriveno. Molim vas, nastavite, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Jedno pitanje, koje se ponovo odnosi na činjenicu da smo čuli dosta vaših zaključaka u glavnom ispitivanju. U vašem izveštaju od 26. avgusta, vi ste dali procenu da je ono što se dogodilo u avgustu bilo mnogo profesionalnije urađeno što se tiče brzine nego ono o čemu se izveštavalo u četiri prethodne godine. Dakle, želeo bih da vas pitam, gospodine, s obzirom na činjenicu da ste napravili neke procene, i hajde da se osvrnemo na situaciju kako ste je videli 22. avgusta. I reci mi šta ste zaključili, kada ste pronašli, u skladu sa sopstvenim svedočenjem, tri većinski hrvatska ili isključivo hrvatska sela koja su razorena nakon



Operacije Oluja, i po vama, dva isključivo srpska sela koja su neoštećena, tri sela sa velikom srpskom manjinom koja su, takođe, neoštećena, a mogu takođe da vam kažem da su postojala sela sa hrvatskom većinom koje ste identifikovali kao delimično oštećena? S obzirom na ovu sliku, recite nam šta ste zaključili? Šta se dešavalo na terenu?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ja sam mislio da ovde svedočim o onome šta sam video. Ukoliko se sada od mene traži da izvedem zaključak na osnovu vaših informacija ovde, to nije ono što sam zapisao u dnevnom izveštaju. Dakle...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li se sećate...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ono što sam video je da je bilo mnogo paljevina.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dozvolite mi da vas zaustavim ovde.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Dakle, zaključak na koji pokušavate da me nagovorite u ...

SUDIJA ORIE: Ne, ne, gospodine Liborius, nije na vama da komentarišete kao kad kažete "zaključak na koji pokušavate da me nagovorite ...". Ako Pretresno veće smatra da se gospodin Mišetić odnosi prema vama nepravedno, kao prvo, gospodin Waespi će uložiti prigovor na pitanje, a drugo, Pretresno veće vrši kontrolu, kao što ste možda primetili u međuvremenu, tokom ispitivanja svedoka. Gospodine Mišetiću, u isto vreme, tražeći zaključke, ako postoje bilo kakvi zaključci koje je svedok doneo u to vreme, i koje želite da osporite, onda nema problema. Ali ako tražite od svedoka da donosi zaključke, mada je on pre svega ovde da svedoči o činjenicama, to nije od velike pomoći Pretresnom veću. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Časni Sude, to radim, jer jednostavno nije bilo problema sa izvlačenjem zaključaka u glavnom ispitivanju, a posebno u izveštaju od 26. avgusta ...

SUDIJA ORIE: Možete ga odvesti ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pa ...

SUDIJA ORIE: Pa, ako je reč o izveštaju od 26. avgusta, nema problema sa tim. U isto vreme, u izvesnoj meri Pretresno veće ostavlja saslušanje svedoka stranama. Ne u svakom pogledu. Pretpostavljam da ste primetili kako je Pretresno veće intervenisalo tokom svedočenja ovog svedoka. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude. Molim vas, mogu li da ponudim ovaj dokument u spis?

TUŽILAC WAESPI: Da, naravno, moramo da prihvatimo za sada da su ove cifre o stanovništvu tačne za relevantno vreme. To je 1995. godina i ja nemam informaciju da je to tačno. Dakle, imajući u vidu ovu rezervu, nemamo prigovor.



SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je... mi smo upravo iz tog razloga ovo i obelodanili kada smo dostavili naša dokumenta Tužilaštva. Tu je reč o popisu iz 1991. godine na kom je zasnovan ovaj dokaz. Ja ne nameravam da ponudim dokazni predmet, ali sam hteo da ga dam Tužilaštvu tako da mogu da ga pregledaju i provere.

TUŽILAC WAESPI: Da. I naravno, postoji razlika između stanja stanovništva 1991. i 1995. godine, kao što ste, takođe, čuli od svedoka. Ali ja nemam nikakav prigovor na dokument.

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim da sam bio jasan, časni Sude, i mislim ... ja se pozivam na statističke podatke iz 1991. godine.

SUDIJA ORIE: Da. To mi je jasno, naravno. Neka pitanja su i dalje otvorena, na primer, baš kao kad je selo Bilišane u pitanju, jer postoje, očigledno, četiri sela, ali gde smo ... ili barem zaseoka, ali nemamo ... Da, jer postoje samo četiri Hrvata, ne može biti više od četiri u jednom zaseoku. I jasno je da oni ne čine većinu, u svakom slučaju.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Dozvolite mi samo da kažem za zapisnik...

SUDIJA ORIE: Da. Pretresno veće ... jedna od stvari koja mi pada na pamet; da li bi kompletna analiza svih podataka bila nešto što će pomoći Pretresnom veću. Za sada nema prigovora, gospodine Waespi, a imate vremena do ponedeljka da iznesete dalje opservacije u vezi sa podacima koje se nalaze ovde, a gospođa sekretarka, u međuvremenu, mogla bi da vam obezbedi broj.

TUŽILAC WAESPI: Samo da ukažem na jednu stvar. Naravno, možemo sasvim lako da utvrdimo, i verujem gospodinu Mišetiću da su to podaci iz 1991. godine. Ali ono što je nemoguće da uradim, čak i do ponedeljka, jeste da proverim da li su ti isti podaci važili za 1995. godinu, ja razumem da Odbrana i ne tvrdi to.

SUDIJA ORIE: Da. Podrazumeva se da je izvor za ove brojeve ovde iz popisa od 1991. godine. Mi smo čuli svedočenje svedoka, i možemo da razmislimo o svemu tome, a mi bismo trebali da procenimo i protumačimo sve to. To se podrazumeva. Gospođu sekretarko?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D751.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D751 primljen je u spis. Gospodine Waespi, ako postoje bilo kakve primedbe, želeo bih da ih čujem najkasnije do ponedeljka.



ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, samo da ukažem na dve stvari ovde. Samo za ubuduće, zaseoci nisu odvojeno brojani u popisu iz 1991. godine. Samo sela, da bi se znalo za ubuduće. Drugo, mislim da je Odbrana gospodina Gotovine utvrdila da uoči *Operacije Oluja* praktično nije bilo Hrvata u ovom području.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala. Gospođu sekretarko, molim vas da nam predočite dokument koji nosi oznaku 1D50-0191... oprostite, da, 1D50-0191. Izvinite. Ne, ne, već 1D50-0372. Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, ne želim da vas sada vodim kroz vaš dnevni izveštaj od 18. avgusta, osim ukoliko ne želite da ga vidite. Mi smo uradili istu stvar u vezi vašeg patroliranja od 18. avgusta.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Molim vas, želim da ga vidim.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas dokazni predmet Tužilaštva broj P809.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je vaš dnevni izveštaj od 18. avgusta, gospodine.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da pomerimo na dno stranice.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li vidite taj spisak sela, i nastavlja se na sledećoj stranici. Kada ste spremni, možemo da okrenemo stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da okrenete stranicu.

SVEDOK LIBORIUS: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ponovo vidite prvi unos na drugoj stranici, Jare, i vi ste tu zaključili da je reč o selu koje je oštećeno pre *Operacije Oluja*. Je li tako?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Primećujem da ne postoje druge slične kvalifikacije za bilo koje drugo selo koje je ovde identifikovano. Je li tako?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. I iz vaših prethodnih odgovora na moja pitanja, treba konstatovati da je vaš zaključak na kraju dana 18. avgusta bio da su sva ova sela, osim sela Jare, sela koja su identifikovana kao sela koja su spaljena posle *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?



SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Želeo bih da pregledam svoje beleške pre nego što ...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Naravno.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da li možemo da vidimo prethodnu stranicu dnevnog izveštaja, molim vas. Oh. Da li možemo ... Da, vidim iz svoje beležnice sa patroliranja da smo tokom tog dana razgovarali sa različitim ljudima u nekim mestima, u nekim mestima nismo pronašli ljude. A kada je reč o selu Jare, za koje ste me pitali, ja sam zabeležio u svojoj beležnici sa patroliranja da je uništeno 1991. ili 1992. godine. Mi smo prošli kontrolni punkt, ali ne mogu da vidim iz svojih beležaka da li smo razgovarali sa ljudima kako bismo dobili ove informacije da je uništeno 1991. ili 1992. godine. Informacije u mojoj beležnici sa patroliranja ukazuju na to da postoje različiti izvori informacija. To su bila naša zapažanja, razgovori sa ljudima. Mogu samo da kažem kad je reč o selu Jare, to bi značilo da smo razgovarali sa ljudima tamo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Moje pitanje, ponavljam, gospodine, bio je ono što ste uneli za selo Jare. Za ostala sela nema kvalifikacije da su spaljena pre *Operacije Oluja*, i, samim tim, trebalo bi da zaključimo da je vaš nalaz tog dana bio je da su ta ostala sela spaljena nakon *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: U mnogim slučajevima, to je tačno, kao što sam ranije rekao, treba shvatiti da smo ovde izašli na teren da proverimo da li je izvodljivo da se vrate ljudi i u kakvom su stanju kuće i smeštaj. Dakle, ne želim da ponavljam onu raspravu od ranije, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da vas pitam ovako: ako u dnevnom izveštaju nije zabeleženo da je selo spaljeno pre *Operacije Oluja*, da li treba da se tumačiti da to znači da je vaš zaključak je da je spaljeno posle *Operacije Oluja*?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: U većini slučajeva, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U kojim slučajevima, po ovom izveštaju, to ne treba da se tumači na taj način?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Kako bih odgovorio na to pitanje, moram da pogledam beleške. [svedok govori na danskom jeziku] Idemo na sledeću stranicu, molim vas. Kosore. I Bitelić. Da li imamo Bitelić u ... Ne, izvinjavam se. Da, u većini slučajeva, to bi značilo da. Međutim, takođe bih rekao da kada se to događalo u području linije fronta, u prethodnom području linije fronta, kao što znamo, to je bila ružičasta zona južno od prvobitno definisane zone Ujedinjenih nacija, bili smo u područjima u kojima je došlo do ponovnog naseljavanja ružičaste zone, a ponovno naseljavanje je posebno delikatan problem. Dakle ...

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da vas zaustavim. Slušajući vas, pretpostavljam da je odgovor na pitanje u kojim slučajevima po ovom izveštaju ne može da se tumači na taj način, da će vaš odgovor biti – ja ne mogu da identifikujem nijedan primer u ovom izveštaju koji bi trebalo da bude shvaćen na drugačiji način. Na osnovu onoga što ste rekli, shvatam da je ovo vaš odgovor. Da li je to tačno?



SVEDOK LIBORIUS: Da.

SUDIJA ORIE: Molim vas. nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude. Molim dokument koji nosi oznaku 1D50-0372.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ove bele linije su pravac patroliranja tog dana. Braon linija je međunarodna granica. Dakle, u nekom trenutku ste prešli preko međunarodne granice i otišli u Bosnu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako biste mogli da okrenete stranicu, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ponovo smo, na osnovu unosa u beležnici koji imate za taj datum, uradili istu stvar, i počeli smo u 11.01 sati. I tu su dva unosa, i mislim da u beležnici nije jasno da li mislite na selo Đurići ili Turići. Tako smo stavili oba tamo. Jer postoje dva mesta u tom području. Jedno se zove Turići, drugo se zove Đurići, ali nismo bili u mogućnosti da dešifrujemo vaše beleške. Dakle, sada su oba na ekranu. I možete da vidite različite puteve u različitim vremenima, i na osnovu vremena koje ste vi uneli, čini se da ste vi išli tim putem skroz dole do juga, pa ste se okrenuli i vratili. U 14.08 sati ste u Vučipolju, i nastavili ste nagore, i vratili ste se u Kijevo, a u 15.43 časova, na vrhu stranice, prešli ste u selo Uništa u Bosni. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ponovo smo to obeležili bojama, napuštena i spaljena sela smo obeležili ružičastom bojom. Selo Jare, za koje ste rekli da je uništeno pre *Operacije Oluja*, obeležili smo zelenom bojom. Žuta boja označava neoštećeno selo koje ste pronašli, a ovo se nalazi i u izveštaju o situaciji i u beleškama ... Izvinjavam se, u izveštaju o situaciji nalaze se neoštećena sela. A sivom bojom smo obeležili sela i zaseoke koji se ne nalaze u izveštaju o situaciji, ali koji se pominju u vašem ... ne u dnevniku, trebalo bi da se kaže "u vašoj beležnici".

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da se okrene sledeća stranica.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Osim sela Jare koje je obeleženo zelenom bojom ... tu je i ... selo Vinalić, prigradsko naselje (grada Vrlike) u kojem je živelo 100 posto Hrvata 1991. godine, za koje ste ispravno rekli da je uništeno pre *Operacije Oluja*. Primetićete na vrhu stranice u sredini, da kada ste prešli u Bosnu, tamo ste videli potpuno spaljeno i napušteno selo u kom je živelo većinsko hrvatsko stanovništvo, Kijevo, sa leve strane iznad ove kućice u kojoj smo napravili indeks "Kijevo" – potpuno napušteno i spaljeno selo, koje je bilo gotovo 100 posto selo sa hrvatskim stanovništvom 1991. godine. Zatim, Dabar, što je prema jugu ... dok putujete niz taj put. Ne znam da li možete da vidite liniju ka kraju tog puta, dole južno, postoji ružičasta kućica. Dabar je takođe većinsko hrvatsko selo koje je napušteno i spaljeno.



SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, ja sam ranije komentarisao o tome šta je većina. Naravno, 61 prema 59 posto je još uvek većina, ali može se opisati kao da je to mesto sa mešovitim stanovništvom. Vidim za Dabar, 64 prema 55 posto što nije tako oštro kao 61 prema 59 posto, ali da kažemo "većina" je u najmanju ruku ... odaje utisak koji nije ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pa, za moju svrhu, časni Sude, tvrdi se da je selo potpuno spaljeno posle *Operacije Oluja*, a ako je bilo ... čak i ako ga nazovemo selom sa mešovitim stanovništvom, moj zaključak je i dalje isti ... (*preklapanje govornika*)

SUDIJA ORIE: Razumem, ali sa činjenične tačke gledišta, mislim da je fer reći da je tu bilo mešovito stanovništvo sa hrvatskom većinom.

ADVOKAT MIŠETIĆ: U redu.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Imate na tom putu dole prema jugu, u sredini je selo Koljane, ali zaseok je Dragović koji ste naveli u izveštaju o situaciji kao neoštećeno što je ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ne znam koju frazu da upotrebim, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Pokušajte da date sve od sebe.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: ... većinsko srpsko selo koje je bilo neoštećeno na toj vašoj ruti. I imam ista pitanja koja sam imao za ostale analize sa vašeg patroliranja. Zašto niste zabeležili da ta napuštena i spaljena sela koje vidimo da su obeležena ružičastom bojom, i koja su bila ili većinska hrvatska sela ili sela sa mešovitim stanovništvom, dakle, zašto ih niste zabeležili u vašoj klasifikaciji sela?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Vi pitate zašto nismo zabeležili klasifikacije sela. Nismo zaista imali tu klasifikaciju. To je bilo je pitanje zapažanja da li je selo bilo delimično oštećeno, uništeno ili neuništeno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, prešao bih na svoju sledeću tačku o ovoj temi, tako da bih želeo da ponudim ovaj dokument u spis odmah.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da imate istu rezervu, gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko.



sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D752.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D752 primljen je u spis. A vi imate isti rok, gospodine Waespi, za daljnje podneske. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospođu sekretarko, molim vas da nam prikažete na ekranu dokazni predmet Tužilaštva broj P810.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je spisak sela od 22. avgusta 1995. godine koji ste vi pripremili. Da li možete da pogledate ... recimo, prvu stranicu i da utvrdite ... hajde da samo pogledamo sela koja su napuštena i spaljena ili potpuno uništena. Recite mi u kojim od ovih sela je živelo većinsko srpsko ili većinsko hrvatsko ili mešovito stanovništvo?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Prvo ispravka. Nisam ja pripremio taj izveštaj. Tu piše "Zadar, 22. avgust".

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ko je pripremio?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pa, rekao bih da ga je pripremila osoblje Regionalnog centra u Zadru. A onda je bilo pripremljeno od podataka koje su dostavili timovi Evropske posmatračke misije.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, gledajući ovu stranicu, kako biste utvrdili koja su od ovih sela koja su potpuno uništena ili spaljena bila sa većinskim srpskim stanovništvom?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Vi me pitate kako bih ja sada mogao da utvrdim koje su od ovih uništenih sela bila većinski srpska sela. Većina u 1991. godine bila bi ... pogledao bih popis stanovništva, kao što sam rekao, dakle, knjigu sa referencama. Mislim da to uopšte nije bilo sporno. A da li je došlo do promene u sastavi stanovništva tokom rata, o tome smo već govorili. Dakle, ako me pitate kako bih ja to odredio, mislim da je svrha izveštaja bila da se pruži pregled nivoa destrukcije. U jednom od vaših prethodnih pitanja rekli ste da smo napisali da je 60 do 80 posto imovine u tom delu Sektora Jug bilo uništeno. To je činjenično zapažanje. To je matematički zadatak.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Složićete se sa mnom da ne postoji način da na osnovu ove stranice odredite koja su od sela koja su opisana kao spaljena ili potpuno uništena bila većinsko srpska sela po popisu iz 1991. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Kao što sam ranije rekao, mogu to da kažem samo na osnovu knjige sa referentnim materijalom ...

SUDIJA ORIE: Da li pitate svedoka da li bi on to mogao da uradi odmah ili da li je on mogao da uradi tada?

ADVOKAT MIŠETIĆ: I jedno i drugo.



SUDIJA ORIE: Onda hajde da pokušamo da to pojasnimo. Možete li tada ... kao prvo, možete li sada?

SVEDOK LIBORIUS: Ne bez referentnog materijala.

SUDIJA ORIE: U redu. A da li ste mogli onda?

SVEDOK LIBORIUS: Da sam imao referentni materijal, onda bih nakon mnogo sati proučavanja bio u stanju da to uradim.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, molim da sada pređimo na dokazni predmet Tužilaštva broj P815.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, da pogledamo ovaj rezime. To je vaš izveštaj. Ovde kažete: "U periodu od 7. do 24. avgusta 1995. godine, tri tima Evropske posmatračke misije primetila su sistematsko uništavanje, uglavnom spaljivanjem imovine na područjima bivše Republike Srpske Krajine. Prema gruboj proceni, između 60 do 80 posto imovine u bivšem Sektoru Jug Ujedinjenih nacija je potpuno ili delimično uništeno. Spaljivanje su u velikoj meri sprovodili uniformisani vojnici Hrvatske vojske pod komandom u područjima u kojima je pristup bio strogo kontrolisan od strane vojne policije HV-a i civilne hrvatske policije". Tih 60 do 80 posto, da li to pokazuje da je 60 do 80 posto imovine spaljeno počev od 7. avgusta?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, složićete se sa mnom da izveštaj koji ste podneli 26. avgusta kaže da je 60 do 80 posto imovine koja je sistematski uništavana uglavnom spaljivanjem, da se to odnosilo na imovinu koja je sistematski uništavana od 7. avgusta. Da li je to tačno?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Ja to shvatam drugačije, ali ...

SUDIJA ORIE: Da. Bilo da shvatate drugačije ili ne ... dozvolite mi ... Gospodin Mišetić je postavio pitanje svedoku i ako svedok to shvata na drugi način, onda će nam on to reći.

TUŽILAC WAESPI: Da, ali to ne bi trebalo, takođe, da bude pogrešna karakterizacija onoga što se vidi ...

SUDIJA ORIE: Pa, ako postoji bilo kakav problem, Pretresno veće može da izvrši svoju nadzornu funkciju takođe. Za sada, pitanje stoji. Možete li da odgovorite na pitanje?

SVEDOK LIBORIUS: Da. Mislim da je ovaj rezime činjenični opis, a to znači da je do 24. avgusta to bila gruba procena razaranja u bivšem Sektoru Jug. To je gruba procena u



bivšem Sektoru Jug, naravno u bivšem Sektoru Jug postoji i unutrašnji deo tog sektora, daleko od ružičaste zone.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Moje pitanje konkretno se odnosilo na ovu prvu rečenicu, jer kontekst ukazuje na to da je razaranje počelo 7. avgusta. Je li tako?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ako čitamo rečenicu, tu se kaže: "U periodu od 7. do 24. avgusta 1995. godine, tri tima Evropske posmatračke misije primetila su sistematsko uništavanje, uglavnom spaljivanjem imovine na područjima bivše Republike Srpske Krajine." Ovo je činjenično stanje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Liborius, naravno, tekst ne kaže nedvosmisleno da je to urađeno nakon 7. avgusta. To je upravo razlog zašto gospodin Mišetić postavlja to pitanje, jer sam tekst ne daje direktan odgovor. Dakle, vaš odgovor na ovaj rezime glasi da je 60 do 80 procenata bilo uništeno. Da li ste vi smatrali da je do uništenja došlo posle 7. avgusta? To je pitanje.

SVEDOK LIBORIUS: Razaranje je naneto tokom ... mislim, takođe, i tokom 4., 5., 6. avgusta, što nismo bili u mogućnosti da posmatramo. Pa, sve do 24. avgusta. Dakle, da, do tog trenutka razaranje je dostiglo taj nivo, po gruboj proceni.

SUDIJA ORIE: Da. 60 do 80 procenata uništenja, kao što je opisano u ovom izveštaju, kažete, da se odnosi na razaranja koja su naneta između 4. i 24. avgusta?

SVEDOK LIBORIUS: Većina, da.

SUDIJA ORIE: Ne ... većina. Tu se kaže da oko 60 do 80 posto, što ja razumem da može da bude i nešto između 55 i 85, jer 60 do 80 odsto ne treba uzeti kao potpuno precizan procenat, i to se odnosi na razaranja između 4. i 24. avgusta, ili se to odnosi i na druga razaranja, takođe?

SVEDOK LIBORIUS: Ovo prvo je tačno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Znači, prvo je tačno. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude. Ja ću pokušati da završim ovaj dokument i onda bismo mogli da napravimo pauzu, časni Sude. Molim da nam se pokaže 8. stranica ovog dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, u vaš izveštaj dodali ste prilog kao podršku vašim zaključcima, i zamolio bih vas da pogledate šta piše u sredini.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I molim sledeću stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Radi se o patroliranju koje ste obavili 18. avgusta, i isto tako vidimo vaše nalaze. A zatim patroliranje kroz koje smo prošli prvi put, to je



ono od 22. avgusta. Imamo i druga patroliranja na spisku, ali moje pitanje je sledeće: gospodine, vi ste autor tog izveštaja od 26. avgusta, u kom ste se oslanjali na sopstvene nalaze iz dnevnog izveštaja. Nikada se niste vratili i identifikovali koje od sela, koja navodite kao podršku za vaš zaključak, su sela koja su većinski naseljena hrvatskim stanovništvom i koja su uništena, zar ne?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne, u tom rezimeu ne govori se o hrvatskim selima ili srpskim selima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, onda sam u pravu. Ono što pokušavate da kažete je sledeće: da su uniformisani vojnici HV-a jednostavno palili i hrvatska i srpska sela. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Oni su palili sela, kao što sam rekao. Da li su to bila hrvatska ili srpska sela, ne znam, ali video sam spaljivanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, ponovo, moje konkretno pitanje je bilo: da li je vaš zaključak bio da su vojnici Hrvatske vojske spaljivali sela bez obzira na etnički sastav sela?

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... Pretpostavljam ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... Gospodine Mišetiću, bez obzira na sastav stanovništva 1991. godine, jer to nije važno.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, mislim da je za mene to semantika, jer uoči *Operacije Oluja* svako selo bilo je naseljeno većinskim srpskim stanovništvom na tom području.

SUDIJA ORIE: Da. Ali to je ... niste pružili dokaze. To može biti ono što ste vi ... pogledaćemo to detaljnije. Ponovo, isto pitanje koje vam je postavio gospodin Mišetić. Da li je vaš stav u odnosu na ovaj izveštaj da su hrvatski vojnici palili sela, čak i ako nam popis stanovništva iz 1991. godine govori da su to bila ... barem u to vreme, većinska ili ponekad čak gotovo isključivo hrvatska sela? To je pitanje.

SVEDOK LIBORIUS: U nekim slučajevima, sela i gradovi bili su pošteđeni od uništenja, čak i ako su sela bila sa većinskim srpskim stanovništvom. Mislim da gospodin Mišetić od mene traži da napravim razliku između hrvatskih i srpskih sela. Ako bih mogao da pogledam ono o čemu se raspravljalo u jednom od izveštaja, gde smo приметili da su centri nekih velikih sela, kakav god da je bio njihov etnički sastav 1991. godine ili 1995. godine, korišćena su da se u njima smeste određeni ljudi, govorim o Kninu, Obrovcu, Benkovcu. Dakle, postoji mešoviti uzorak, a ja ne mogu na osnovu ovih izvještaja da zaključim da li je neko konkretno selo bilo spaljeno zato što je to srpsko selo. Ono što smo videli, mi smo prijavili. Nadam se da je odgovor zadovoljavajući.



SUDIJA ORIE: Pa, to je pitanje za gospodina Mišetića. Gospodine Mišetiću, možete da nastavite. Ne, ne možete da nastavite, jer ćemo imati pauzu. Sada ćemo napraviti pauzu i nastaviti ćemo sa radom u 15.15 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavimo, gospodine Mišetiću, Pretresno veće je primilo podnesak Tužilaštva o tome da li treba primiti u spis dokazni predmet Odbrane. U najmanju ruku, kaže se da podnesak pokazuje neke najnovije i inventivne aspekte, ne samo kako bi izrazili stav Tužilaštva da li može da se prihvati taj dokazni predmet ili ne, nego da li može pripremiti dokazni predmet Tužilaštva da zameni ono što Odbrana traži da uvrsti u spis. Dakle, koliko shvatam, postoji neka zabuna o tome šta je osnova za takav pristup. Ja takođe shvatam da taj aspekt nije praćen kratkom neformalnom razmenom mišljenja među stranama. Naravno, ne postavlja se pitanje o prihvatljivosti tog konkretnog dokumenta, strane mogu da naprave kratke podneske, ali naravno Pretresno veće tada nije predvidelo da će podnesci prevazići uobičajenu diskusiju kad raspravljamo o prihvatljivosti prijema dokumenta. Dakle, Tužilaštvo je pozvano da nam objasni, možda u kratkom podnesku, taj inovativni, inventivni pristup i ono što opravdava takav pristup u sadašnjim okolnostima, a Odbrana je pozvana da se u svom kratkom pisanom podnesku izjasni o ovom aspektu, kako bismo sve imali u zapisniku. Isto tako, Pretresno veće mora da se bavi sa dva pitanja u ovom trenutku. Prvi je prijem ... šta je to bilo? A da, dokazni predmet Odbrane broj D568. I u isto vreme o novim putevima koje, očigledno, Tužilaštvo želi da pronade, opet inventivnim, inovativnim, ali koji još nisu u potpunosti objašnjeni.

TUŽILAC WAESPI: Hvala, gospodine predsedavajući. Mislim da je gospodin Tieger upravo poslao *e-mail* odmah nakon 16.00 sati sa objašnjenjem u par rečenica, ali možda nije dovoljno detaljno objasnio taj inovativni pristup.

SUDIJA ORIE: Da. I da naravno, očigledno, ako ja razumem gospodina Mišetića dobro, to je jedan od problema koji je izrazio o proceduralnoj osnovi na kojoj se zasniva ovaj pristup.

TUŽILAC WAESPI: Da. Mi ćemo to da uradimo što je brže moguće, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I ja bih imao, časni Sude, dve stvari. Prvo, nisam imao priliku da vidim *e-mail* gospodina Tiegera, i drugo, pretpostavljam da ćemo imati priliku da odgovorimo na podnesak Tužilaštva umesto da istovremeno ...



SUDIJA ORIE: Da. Ja ću sačekati još druge da reaguju, a zatim ću i to da uključim u odgovor. Ne mogu da zamislim da niste dobili odgovor, jer je to od ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nisam rekao da ga nisam primio. Ja jednostavno nisam otvorio *e-mail* do sada, tako da nisam još pročitao.

SUDIJA ORIE: Da. To vam je poslato u 16.03 časova. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, nastavice tamo gde smo stali. Tužilaštvo je od vas zatražilo da napravite procenu, ja obično ne tražim od svedoka njihove procene, međutim, dozvolite mi da vas pitam: napravili ste procenu da je ono što su Hrvati ... što su hrvatske snage uradile u avgustu 1995. godine bilo mnogo profesionalnije nego što su Srbi uradili između 1991. i 1995. godine. Moje pitanje je sledeće: da li je deo profesionalne operacije koja je sprovedena, po vašem mišljenju, bilo to da se spaljuju sela, bez obzira na etnički sastav sela prema popisu stanovništva iz 1991. godine?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Kada je reč o "profesionalnom delovanju", mislio sam na njihovu sposobnost da održe komandu i kontrolu, da održe brzinu rada, kako bi obezbedili ono što su možda bili njihovi ciljevi. Govorio sam i o sposobnosti Republike Srpske Krajine u odnosu na iste te stvari, i ako bismo to uporedili, došao sam do zaključaka da su hrvatske oružane snage bile značajano profesionalnije. Govorili smo juče o nedostatku podoficira i tako dalje, tako da neću da se zadržavam na tome. Što se tiče paljenja sela, moja procena je zasnovana na posmatranju u nedeljama koje su usledile nakon *Operacije Oluja*, gde je, po mom mišljenju, ponašanje formacija ... izvinjavam se, ponašanje vojnika u onom što sam smatrao formacijama, kao što sam rekao, bilo pod kontrolom. To je uključivalo i paljenje imovine.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: (*mikrofon nije uključen*) ... Zamoliću vas da se tu zaustavite, budući da je to poenta do koje želim da stignem. A to znači da je to isto tako uključivalo imovinu u selima koja su bila naseljena većinskim hrvatskim stanovništvom po popisu iz 1991. godine. To je vaša procena, zar ne?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Moja procena je bila i još uvek je da su paljevine izvršene u značajnoj meri na početku i nakon *Operacije Oluja*, kako se meni činilo, na jedan operativan način.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To nije odgovor na moje pitanje, gospodine.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne, ne. A razlog je to što ja nisam pravio razliku između srpskih i hrvatskih sela. Ja sam za vreme pauze razmišljao o vašim prethodnim pitanjima, i moram da kažem da su zapažanja koja se nalaze u dnevnim izveštajima, čak i rasprave koje su iznesene u dužim izveštajima, da mi, zapravo, nismo rekli u tim izveštajima – ovo selo je spaljeno ... ovo selo je bilo srpsko selo ili je bilo hrvatsko selo.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, zar to nije bila važna stvar koju je trebalo uraditi, kao što ste pravili procenu ... kao što ste uradili u izveštaju od 26. avgusta, kada ste pokušali da shvatite šta se dešava u tom sektoru, gospodine?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Bilo je mnogo stvari koje smo mogli da unesemo u izveštaj od 22. do 26. avgusta, međutim, u njemu se nalazi ono što vidimo. I ne sećam da sam rekao da su 60 do 80 posto imovine srpske zapalili Hrvati, i ne želim da ulazim u to. Ako biste mogli da mi kažete gde se u izveštaju navodi da sam to rekao. Takođe bih želeo da skrenem pažnju na raspravu koju sam izneo u "Pregledu 100 dana", gde je takođe rečeno da je ovo bezobzirno razaranje otežalo hrvatskoj Vladi da sprovede svoj ambiciozni plan povratka.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. To je zapravo tačka o kojoj sam hteo da razgovaram sa vama kasnije. Dozvolite mi da shvatim tu tačku. Vi jeste tada u svom izveštaju od 100 dana, gospodine, rekli da je zapravo ovo spaljivanje opstruisalo ambiciozni hrvatski plan da se vrata raseljena lica, zar ne?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ako možemo da dobijemo ...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, upravo ste to rekli, gospodine ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da, to je ...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Upravo ste to rekli.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To je bilo moje mišljenje, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, ono što ne razumem jeste sledeće, kako možete da pomirite činjenice, s jedne strane gde vi kažete da je sve ovo razaranje sistematski vršila Hrvatska vojska, a sa druge strane takođe delite zaključak da ove paljevine ometaju hrvatske planove? Kako pomiriti te dve stvari?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Upravo o tome govorim u svom izveštaju, o onome šta mogu da budu razlozi za to, koji je bio zvanični stav, šta je to što smo primetili, to je veoma, veoma dobro pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, zato sam vas upravo to i pitao, gospodine.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mogu samo da kažem u odgovoru da mogu da ponovim razgovor koji je ovde u referentnom materijalu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne, gospodine. Evo o čemu se radi. Ovde ste došli i rekli ste nam ... Dozvolite mi da završim pitanje, molim vas. Ovde ste tri dana svedočili kao svedok Tužilaštva i rekli ste kristalno jasno da je vaš stav da su spaljivanja koji su se desila u avgustu uradili profesionalni vojnici koji su delovali pod komandom u sklopu svojih jedinica. U isto vreme, kažete da je zapravo to spaljivanje osujećivalo hrvatske planove za povratak raseljenih lica na to područje. Da li je vaš stav da je hrvatska Vlada istovremeno izvršavala plan da se spali područje, kako bi osujetila svoje sopstvene planove za povratak raseljenih lica?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pre nego što odgovorim...



ADVOKAT KEHOE: Ne.

SVEDOK LIBORIUS: Želeo bih da znam...

SUDIJA ORIE: Da. Ako pitanje nije jasno recite nam, u suprotnom, molim vas, odgovorite na pitanje.

SVEDOK LIBORIUS: Možete li, molim vas, da preformulišete svoje pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine, za tri dana svedočenja u glavnom ispitivanju, rekli ste kristalno jasno...

TUŽILAC WAESPI: Samo jedna mala stvar. Svedočenje u glavnom ispitivanju nije trajalo tri dana.

SUDIJA ORIE: Ne. I u isto vreme ne pomaže mnogo koliko je vremena svedočio. Ali vaše svedočenje bilo je ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: U glavnom ispitivanju, da. Tokom glavnog ispitivanja, gospodine Liborius, vi ste svedočili da je vaš stav da su razaranja koja su se dogodila u avgustu 1995. godine, posle *Operacije Oluja* bila sistematski vršena od strane vojnika HV-a koji su delovali pod komandom. Takođe ste sada rekli Pretresnom veću i ponovili ono što ste rekli u svom "Pregledu od 100 dana", a to je da mislite da su ova spaljivanja opstruisala planove hrvatske Vlade za povratak raseljenih lica na to područje. Moje pitanje je jednostavno: da li je vaš stav da je hrvatska Vlada prvo sprovela plan da se spale sela dok je istovremeno osujećivala svoje lične planove za povratak raseljenih lica?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Da. Mislim da bi bilo fer da se pokaže deo citata iz izveštaja 100 dana.

ADVOKAT MIŠETIĆ: On je upravo svedočio o tome, časni Sude, ne treba ništa da mu pokažem.

TUŽILAC WAESPI: Pa, pitali ste ga o tome, gospodine Mišetiću.

SUDIJA ORIE: Mislim da je dovoljno jasno. Dozvolite mi da proverim nekoliko stvari, jer je pitanje ... Da, možete da odgovorite na pitanje.

SVEDOK LIBORIUS: Hvala. Hrvatski plan da se vrate raseljena lica postao je lokalno pitanje; mi smo to primetili u našim posmatračkim aktivnosti tokom jeseni. Ukoliko sada od mene tražite da objasnim zbog čega je došlo do tog paljenja, mogu samo da vam kažem šta sad mislim. Mora da se tu radilo o pokušaju da smanji količinu imovine. Možda da se umanje mogućnosti Srbima koji su pobjegli da se vrate.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To nije odgovor na moje pitanje, gospodine.

SUDIJA ORIE: Da. Dozvolite mi da pokušam. Gospodine Liborius, gospodin Mišetić ... i molim vas ispravite me ako vas nisam dobro razumeo ... samo želi da zna da li je vaše svedočenje bilo da je, s jedne strane, hrvatska Vlada želela da se Hrvati vrate, a u isto vreme, kažete da je politika hrvatske Vlade bila da izazove toliko razaranja da povratak više ne bi bio moguć. Da li je to ... Trudim se da kažem što jednostavnije ono što ste vi rekli, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pa, ja samo koristim njegove lične reči koje su u 18. redu, na 42. stranici.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Svedok je prosto rekao: "Takođe bih želeo da skrenem pažnju na raspravu koju sam izneo "Pregledu 100 dana", gde je takođe rečeno da je ovo bezobzirno razaranja otežalo hrvatskoj Vladi da sprovede svoj ambiciozni plan za povratak." To su vaše reči. Moje pitanje je vrlo jednostavno: da li je vaš stav da je zbog tog razaranja bio onemogućen plan hrvatske Vlade da sprovede svoj plan povratka?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ako se uzme u obzir da su bili pošteđeni veliki centri gradova, onda to ima smisla. Ako uništite sela, a ostavite stanovništvo u većim centrima, onda imate situaciju u kojoj još uvek možete da naselite u određenoj meri te veće centre gradova. To je upravo ono što sam rekao u nekim izveštajima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Međutim, to nije ono što ste vi rekli, gospodine. Rekli ste u izveštaju, i rekli ste isto tako u izjavama svedoka, koje imamo ovde, da veći gradski centri nisu bili oštećeni u velikoj meri, i vaša teorija u izveštaju je da bi ljudi mogli da se nasele u te centre. Takođe, kažete da su paljevine remetile planove povratka hrvatske Vlade za raseljena lica. Dakle, s obzirom da su se paljevine, po vama, dogodile u okolnim područjima, vraćam vas na moje prvobitno pitanje koje glasi: da li je vaš stav da su spaljivanja u okolnim područjima bila planirana od strane hrvatske Vlade, iako su osujećivala plan hrvatske Vlade za povratak raseljenih lica?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Moj stav je da ono što smo videli u selima upućuje na plan. Ono što smo videli u većim centrima gradova je takođe upućivalo na plan.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kako je spaljivanje sprečavalo plan hrvatske Vlade za povratak raseljenih lica?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Spaljivanje jednog dela sela, po meni, omelo je stanovništvo koje je živelo na selu da se vrati. Može se špekulisati, čak i danas, da li bi ljudi koji su živeli na selu trebalo da žive u gradovima. To je postao problem kad je došla zima jer je, u stvari, bilo previše razaranja, tako da je bilo teško ...

SUDIJA ORIE: Udaljavamo se od odgovora na pitanje. Gospodine Mišetiću, molim vas, nastavite.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li je jednostavno dovoljno da kažem, gospodine Liborius, da ne možete da pomirite ta dva stava koja ste izneli. Zar to nije pravi odgovor? Dao sam vam pet mogućnosti, ja ću vam dati još jednu ako želite. Ali zar nije tačno da ne možete da pomirite ta dva stava?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne mogu da odgovorim na to pitanje ... ne razumem.

SUDIJA ORIE: Pa, ne znam da li je svedok došao do tog stava ... Videli smo šta je on napisao na papiru, mi smo čuli njegovo svedočenje, i da li je u stanju da pomiri ta dva ... vi ste mu predočili, po vašem mišljenju, očigledno, da postoje planovi koji su nespojivi, i to je jasno sadržano u vašem pitanju – da li svedok može da pomiri te dve stvari, ne znam da li je to od velikog značaja. Da li možete da pomirite ta dva plana?

SVEDOK LIBORIUS: Časni Sude, ako pogledate uništena sela ... ja sam pokušavao da pomirim, videćete da su sela razorena - ne želite da se ljudi tamo vrate. Želite da ih naselite u većim gradovima, gde onda možete lakše da ih kontrolišete. Vi ne želite da se deo populacije vrati. Neki su živeli na selima, neki su živeli u gradovima, onda u tom slučaju to ima smisla. Kasnije su shvatili da je bilo previše uništavanja, i tada dolazi do problema. I u tom sam raspoloženju bio i još uvek osećam kada o tome razgovaram sa kolegama i prijateljima iz tog područja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ko su kolege i prijatelji iz područja sa kojima ste razgovarali?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To su bili neki od mojih bivših kolega posmatrača.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A ko su bili prijatelji iz područja?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da li treba da odgovorim na to pitanje? Da li to nešto doprinosi mojim nalazima iz 1995. godine?

SUDIJA ORIE: Ako možete da odgovorite na pitanje, uradite to.

SVEDOK LIBORIUS: Imam nekoliko prijatelja i Hrvata i Srba ...

SUDIJA ORIE: Da. Ako kažete: "Prijatelji", a ako vam je postavljeno pitanje ko su oni, onda nema potrebe da kažete da ste imali prijatelje, jer to je ono što ste već rekli, zar ne?

TUŽILAC WAESPI: Ne znam da li svedok želi da pređemo na privatnu sednicu.

SUDIJA ORIE: Dobro, to je druga stvar. Ako oklevate da kažete njihova imena u javnosti, onda možete tražiti privatnu sednicu, ali bilo na privatnoj sednici ili na javnoj sednici, molimo vas da nam kažete ko su bili ti prijatelji.



SVEDOK LIBORIUS: Više bih voleo da kažem na privatnoj sednici.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo da pređemo na privatnu sednicu.

(*privatna sednica*)

sekretar: Časni Sude, vratili smo se na otvorenu sednicu.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospođo sekretarko.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala. Gospođo sekretariko, molim vas dokazni predmet Odbrane broj D743. I molim stranicu koja nosi oznaku 1D50-0238.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vraćam vas na unos za 19. avgust, gospodine Liborius, u vašoj beležnici. Razgovarali smo o tome juče. Ovo je izveštaj danske delegacije. Moje pitanje za vas, gospodine, je sledeće: da li ste ovaj izveštaj od 26., takođe dostavili danskoj delegaciji i danskom ministarstvu spoljnih poslova?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mislite da li su identični ili šta?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne znam da li su identični ili ne, gospodine. Da li je to, u suštini, isti izveštaj kao što ste dostavili *DAN DEL* ili danskoj delegaciji?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pošto nemam pri ruci izveštaje, ne znam tačan odgovor. Međutim, u tim izveštajima su pokriveni različiti predmeti. Ali ja stvarno ne mogu da vam kažem, jer nemam pri ruci izveštaje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ovaj zapis tamo na dnu pod "CRO" gde piše da je spaljivanje etničko čišćenje. Da li vidite to? Onda nakon ovog unosa išli ste na dalje patrole 21., 22., 23., 24., i 25. Da li je fer da se kaže da ste doneli svoj zaključak o etničkom čišćenju pre nego što ste izašli u ta patroliranja?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne donosim zaključke pre. Ako pogledate u beležnicu, videćete u zagradi reč [svedok govori danskim jezikom].

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Što znači šta?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Etničko čišćenje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Šta znače zagrade?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da je to nešto o čemu bi trebalo da se raspravlja.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Dakle, ja ... da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, recite mi šta mislite ... kada kažete "anarhija"? Šta znači za vas anarhija?



SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Anarhija može biti stanje ... ili situacija gde nema dovoljno ... To može biti situacija gde svako radi šta hoće.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Definicija koju nalazimo u rečniku glasi: Politički i društveni nered zbog nepostojanja državne kontrole. Da li je to i vaše shvatanje ... da li možete da prihvatite takvu definiciju reči "anarhija"?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Hvala vam za definiciju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li to znači da se slažete?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mislim da postoji mnogo definicija za tu reč.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ali, u suštini, ono što ste shvatali da reč "anarhija" znaci, to je odsustvo državne kontrole?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Anarhija je za mene prilično širok pojam, takođe. To takođe može biti, kao što sam rekao, situacija gde svako radi šta hoće. Sećam se da sam ponekad reč "anarhija" koristio u izveštajima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Da li se slažete sa mnom da je razaranje koje je počelo nakon 4. avgusta, bilo anarhično razaranje?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mislim da to piše negde u izveštajima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne. Nisam vas to pitao. Pitao sam vas da li se slažete sa mnom?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Da. Svedok zapravo kaže u svom izveštaju ... Mislim da bi bilo fer da se predoči taj izveštaj svedoku.

SUDIJA ORIE: Ne. Svedok je, gospodine Mišetiću, dao odgovor o tome šta bi mogla da znači reč anarhija. Pa, dakle, mogao bih da vam dosađujem ceo dan sa objašnjenjima o raznim vrstama razmišljanja raznih pojedinaca, što nas, u suštini, ne obavezuje ... mislim, ovo je prilično ... to je koncept koji ... ono što bih želeo da znam ... i očigledno ono što vi želite da znate ... to nije ono ... ako govorimo o anarhiji u tim okolnostima, o čemu sada govorite, umesto da pitate svedoka da li je nešto u rečniku ... mogao bih da vam dam ... da, znam to. U isto vreme, mogli smo da mu damo deset rečnika i opise i filozofske opise, i tako dalje, a zatim da ga zamolimo da izabere, to je, naravno, isti problem kao i sa postavkom fotografija, zar ne? Ako se predoči jedna fotografija, rekli biste da ili ne, dok se tek dobija stvarni smisao ako date više definicija. Dakle, ne želim da stavite pred svedoka 15 različitih ... različitih opisa onoga šta je anarhija. Ono što bih želeo da znam, ako on koristi tu reč, šta on pod tim podrazumeva. To je sve o tome i ne treba da se predočava ...



ADVOKAT MIŠETIĆ: To je upravo moj cilj, časni Sude ...

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ... ali ponekad tokom unakrsnog ispitivanja postoje razlozi zbog kojih mi radimo stvari onako kako ih radimo.

SUDIJA ORIE: Da, shvatam, i mora da bude jasno da to nije možda najefikasniji način da stignemo do onoga što je potrebno Pretresnom veću, i mislim da je naš cilj isti.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nadam se da ćete u narednih 20 minuta, videti da postoji neki metod u ovom mom ludilu, kako se kaže, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: I takođe, za zapisnik, da prigovor nije bio umesan. Ali hajde da se posvetimo dokaznom predmetu Tužilaštva broj P824, molim vas. Molim da se okrene sedam stranica u ovom dokumentu na engleskom jeziku.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, ovo je vaš izveštaj za 100 dana. A u rezimeu ovo je prva stranica teksta, druga rečenica, gde se kaže: "Generalno govoreći, ovaj period je počeo totalno anarhičnim razaranjem, putem pljačkanja i paljenje sela i pljačkanja gradskih centara."

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas sada 20. stranicu ovog dokumenta. To je u stvari 17. stranica ako gledamo paginaciju, ali to je 20. stranica u elektronskoj verziji. To je to.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine, želim da pogledate ovaj odlomak. Varivode, vi ste govorili o Varivodama, i 28. septembra u trećoj rečenici kažete: "Celih osam nedelja ranije, situacija je bila u znaku još veće anarhije nego što je danas." I vidim četiri različite prilike u vašem izveštaju gde govorite o anarhičnom razaranju, na 17. stranici. Na 26. stranici pišete: "Nedostatak odlučnosti da se stvori pravosudni sistem je jedan od faktora koji doprinose anarhiji." A onda na 29. stranici ponovo se govori o posledicama ove opšte anarhije. Anarhija je posledica odsustva državne kontrole. Da li je to tačno?

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, da li možete da pitate svedoka šta on podrazumeva pod anarhijom ovde, a ne da ponovo dajete definiciju i pitate: "Da li je ovo definicija", a zatim izvlačite svoje sopstvene zaključke. Šta ste mislili kada koristite reč "anarhija" u ovom kontekstu?



SVEDOK LIBORIUS: Mislio sam da je odsustvo onog što bih ja nazvao ... normalnim zakonom i redom, normalnošću društava, nedostatak pljačkanja i paljenja ... u društvu gde bi trebalo da se može reći: u redu, ovo je normalno.

Anarhija je suprotnost normalnom. U kontekstu izveštaja, u ta dva primera koja je pomenuo gospodin Mišetić, ono što sam mislio je raspad ove normalnosti. Ja shvatam da možete razgovarati o značenju reči ili o semantici.

SUDIJA ORIE: Nema potrebe da ulazimo u debatu u onome što biste mogli da kažete o anarhiji. Vi ste odgovorili na moje pitanje. Gospodine Mišetiću, molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, vi kažete u istom izveštaju ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da se vratimo dole na 4. stranicu dokumenta ... u stvari, stranica 7, na njoj stoji broj 4 u dokumentu. Ponovo, na dnu prvog paragrafa se kaže: "U velikoj meri zbog ovog bezobzirnog samoizazvanog razaranja, ambiciozni hrvatski plan za povratak velikog broja raseljenih lica iz 1991. godine, pokazao se kao nemoguć kad je počela zima."

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Recite nam zašto je razaranje učinilo hrvatski plan za povratak raseljenih lica nemogućim?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nedostatak imovine. Zbog toga što ljudi nisu imali gde da se vrate. Nedostatak imanja na kojima se moglo živeti.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Nastavljate dalje: "Oni Srbi i Hrvati koji su ostali na tom području u Krajini tokom tog perioda bili su suočeni sa problemima, počev od pljačke, pretnji, kršenja ljudskih prava i diskriminacije". Recite nam nešto više o kršenjima ljudskih prava nad Hrvatima u sektoru tokom prvih 100 dana nakon *Operacije Oluja*?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Daću vam primer. U nekim od mešovitih brakova između Hrvata i Srba ... ako bi ti ljudi bili dovoljno hrabri da ostanu u Republici Srpskoj Krajini, ponekad su njihove kuće bile opljačkane. Ponekad im je imovina pokradena.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Prema onome što smo upravo prošli, u prvom delu današnjeg zasedanja, takođe ste izgleda rekli da ste zaključili da su kuće i sela Hrvata, po popisu stanovništva iz 1991. godine, takođe spaljena. Da li je to tačno?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, imate li prigovor na pitanje.

TUŽILAC WAESPI: Da, mislim da pitanje pretpostavlja neke činjenice koje nisu u dokazima. Ono što je svedok rekao, on je video ... i rekao je to četiri puta. On je video spaljivanje na terenu bez obzira na to da li je tu živela srpska ili hrvatska populacija, i onda mu se postavlja pitanje da li je znao da su 1991. godine te kuće naseljavali Hrvati ili Srbi.



SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Waespi, pre svega, podrazumevanje činjenica koje nisu u dokazima je jedna od ... rekao bih, odlika sugestivnih pitanja, a sugestivna pitanja su u okviru određenih granica dozvoljena u unakrsnom ispitivanju, to je prvo. Ako vi kažete da gospodin Mišetić izvrće ili pogrešno predstavlja svedočenje svedoka, zapravo u pitanju se kaže: vi takođe izgleda uključujete, a to zaključak ili profesionalni zaključak koji je izvukao gospodin Mišetić, a ne nužno pogrešno predstavljanje onoga što je rekao svedok. U isto vreme, gospodine Mišetiću, ovako kako ste postavili pitanje možda neće dovesti do jasnog i nedvosmislenog odgovora. Molim vas da preformulišete pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, vaš zaključak je tada bio da su čak i hrvatska sela bila zapaljena nakon *Operacije Oluja*. Da li je to tačno? Većinska hrvatska sela, rekao bih.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Moji nalazi su bili da su sela koja sam video bila spaljena.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, nikada, pa čak ni u novembru 1995. godine niste proverili kakav je etnički sastav sela koje ste opisali kao spaljeno. Da li je to fer da tako kažem?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mislim da sam već par puta rekao kako smo radili i šta je bio predmet posmatranja. Selo koje je pred nama, spaljeno je ili nije spaljeno. Dalje se o tome diskusutovalo u dužim izveštajima ...

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da ja pokušam.

SVEDOK LIBORIUS: [(preklapanje govornika) ...

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da pokušam da skratim. Da li se slažete, bar tako sam razumeo vaše svedočenje, da ne isključujete mogućnost da su sela koja su većinom bila naseljena hrvatskim stanovništvom 1991. godine, ili je bar postojala mogućnost da su bila, pošto je sastav stanovništva mogao da se promeni od tada, da su i ta sela uništena tokom ili nakon *Operacije Oluja*?

SVEDOK LIBORIUS: Da.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da li možemo, molim vas, da vidimo 10. stranicu ovog dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tu se kaže: "Plan za povratak nekoliko desetina hiljada ljudi u prvom mesecu stoga nije bio moguć. Umesto toga mnoga raseljena lica i dalje su smeštena u hotelima i drugim objektima, što je izazivalo velike frustracije kod Hrvata koji su živeli u kolektivnim centrima u tim područjima u nekada slobodnoj Hrvatskoj." Recite nam nešto više o tome kako i zašto je bilo nemoguće da se raseljena



lica vrata i na koji način je to frustralo Hrvate koji su živeli u kolektivnim centrima u područjima u bivšoj slobodnoj Hrvatskoj?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Frustracije koje su doživljavala raseljena lica bile su izazvane, između ostalog, prenaseljenošću u njihovim objektima, činjenicom da njihove porodice nisu mogle da imaju normalan život, nemogućnosti da se vrata svom normalnom radu, da nemaju mnogo toga što su imali u svom ranijem životu u svojim bivšim područjima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ono ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Mislim da kada sam razgovarao sa raseljenim licima koja su živela u kolektivnim centrima, osećanja koja su oni izražavali i njihove želje o kojima su govorili, nisu mogle da se ispune, i to je izazivalo frustraciju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ono što se u izveštaju zapravo kaže, gospodine ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da li možemo da vratimo 6. stranicu ovog dokumenta. Tu idemo. Podnaslov glasi "Stambeni problemi i pljačke". Zatim imamo spisak niza incidenata pljačkanja. Molim da ponovo okrenemo stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U svom izveštaju, kao rezultat svih ovih problema kriminaliteta, pišete: "Plan za povratak nekoliko desetina hiljada ljudi u prvih mesec dana bio je zbog toga nemoguć." Ono što vas ja pitam je sledeće: zbog čega je bezakonje učinilo nemogućim povratak desetina hiljada ljudi?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Kada biste vi mogli da vidite kakva je bila situacija, veliki deo imovine je ... i u kakvom stanju je bila imovina, kuće su bile bez krovova, bez vrata, nedostajalo je sve što je u vezi sa normalnim uslovima za stanovanje, bilo da su u pitanju kuće ili stanovi, onda bi vam bilo prilično jasno kako bi preseljavanje i useljavanje većeg broja stanovništva bilo veoma teško.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Mislim da smo se dogovorili oko toga, gospodine. Ja samo želim da sve bude jasno. Ono što ste rekli o paljenju i pljačkanju koja su se desila nakon *Operacije Oluja* - da je to onemogućilo povratak nekoliko desetina hiljada raseljenih lica. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala. Pored toga, pišete da je ta činjenica da raseljena lica ne mogu da se vrata u svoje domove, takođe, frustrirala ljude koji su živeli u onim krajevima koje nazivamo bivšom slobodnom Hrvatskom, jer su raseljena lica i dalje živela u hotelima i drugim objektima. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Slika je ...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, ja sam ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: ... veoma složena. Bilo je osoba koje su živele u prihvatnim centrima. Bilo je osoba koje su živele sa raznim članovima porodica. Bilo je



čak i bosanskih Hrvata, i to je ono što vi, takođe, ističete u ovom konkretnom odeljku izveštaja. Dakle, slika nije bila tako jednostavna. To je bila mešovita slika. Ali, zajedničko za sve ove osobe je da im je materijalna osnova bila nedovoljna.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, da se vratimo na moje pitanje, vi ste svesni da su hoteli duž hrvatske obale, na primer, tokom rata korišćeni za smeštaj raseljenih lica. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ti hoteli nisu mogli ponovo da se koriste kao hoteli jer su raseljena lica još uvek živela u njima, kao rezultat njihove nemogućnosti da se vrate u svoje domove. Da li je to tačno?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A to je ono što mislite kada kažete da je paljenje i pljačkanje frustriralo Hrvate koji žive u kolektivnim centrima u područjima u bivšoj slobodnoj Hrvatskoj. Zar nije tako?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: U velikoj meri, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Da li ste upoznati sa problemom s kojim su se suočavala raseljena lica čak i u septembru 1995. godine, ako su želeli da dobiju bilo kakvu državnu pomoć od hrvatske Vlade u vidu sredstava?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ukoliko sam upoznat sa problemom koji su mogli da imaju u dobijanju pomoći od Vlade, govoreći napamet, setio sam se da su neki ljudi žalili da ponekad ne mogu da dobiju svoj mesečni dodatak, ili ... nedostaje mi odgovarajuća engleska reč ... Pomoć je došla sa zakašnjenjem ili je trebalo da se deli sa više ljudi i takve stvari ... Možete li malo konkretnije da kažete o kojoj vrsti problema ... ili o kakvoj vrsti problema mislite, molim vas? U svom izveštaju za prvih 100 dana, takođe sam govorio o ogromnom broju problema ljudi, koje sam primetio kad sam razgovarao sa njima. Da li biste mogli da mi ukažete na neke od konkretnih?

SUDIJA ORIE: Vi ste pitali da li je svedok bio svestan problema a svedok je odgovorio da je video mnoge probleme. Možete li molim vas ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Naravno.

SUDIJA ORIE: ... da budete precizniji.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1567. I molim 3. stranicu ovog dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vidite da je to izveštaj Regionalnog centra Knin.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Molim početak ovog izveštaja ponovo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li je u redu?



SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nije u redu. Molim vas malo vremena da pročitam.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Postoji jedan konkretni deo na 3. stranici na koji bih želeo da vam skrenem pažnju.

SUDIJA ORIE: Gospodine Liborius, ako pročitate zaglavlje i ako biste onda pratili gospodina Mišetića na 3. stranici ...

SVEDOK LIBORIUS: U redu.

SUDIJA ORIE: ... i ako onda to pitanje koje on pokreće zahteva i dalje da pročitate ceo dokument, molimo vas recite nam to onda.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, tačka D. Tu se kaže: "Povratak raseljenih lica ne prati raspored hrvatske Vlade pošto infrastruktura za novi život još uvek ne postoji, i u mnogim delovima zemlje ne može da se garantuje 100 posto bezbednost. Deminiranje, obnova, infrastruktura, škole, mogućnost zapošljavanja su dugoročni projekti. Strahuje se da će mnoga raseljena lica biti primorana da se vrate mnogo ranije u region, nego što region to može da podnese. Postoje nepotvrđeni izveštaji o nekoliko raseljenih lica koji su dobili novac za obnovu, ali, generalno, izgleda da niko još ništa nije dobio. Čuli smo o iznosu od 25.000 nemačkih maraka." Želim da vas pitam o ovoj napomeni, gospodine Liborius. Da li ste bili upoznati sa problemom da raseljena lica nisu primala novac od hrvatske Vlade za obnovu?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Sećam se u jednoj ili više prilika da su iznesene pritužbe o tome da se ne primaju obećana sredstva i lokalno stanovništvo mi je na to skrenulo pažnju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li se slažete, onda, da hrvatska Vlada, bar do 2. septembra, nije obezbedila finansijsku pomoć raseljenim licima kako bi im pomogla u obnovi, uopšteno govoreći?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nisam kompetentan da odgovorim na to pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nisam imao dovoljno ...

SUDIJA ORIE: Ako mislite da niste kompetentni, to je dovoljno ... ukoliko gospodin Mišetić želi da i dalje istražuje on će vam postaviti pitanje. Molim vas, nastavite, gospodine Mišetić.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U sledećoj rečenici se kaže: "Zvanični izvori su uvereni da će velike sume novca biti poslate od drugih evropskih zemalja da pomognu u ponovnom uspostavljanju uslova za život." Da li ste upoznati ko su ti "zvanični izvori"?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li ste generalno znali da je hrvatska Vlada tražila pomoć od evropskih zemalja kako bi se pomoglo raseljenim licima da se vrate u svoje domove i da ih obnove?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: U to vreme, kako sam shvatio, hrvatska Vlada je zaista tražila pomoć. Ne znam detalje o tome. Ne znam sve detalje o tome.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li ste upoznati sa činjenicom da je obustavljen evropski program pomoći i evropska pomoć u jesen 1995. godine?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da li sam upoznat sa tim sada?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne sećam se tog detalja.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo, molim vas, da se vratimo na izveštaj nakon 100 dana, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P824. I molim 8. stranicu ... oprostite ... u stvari, da, 8. stranica.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vi pišete: "Posle 100 dana, jedan od uočljivih rezultata je rastući jaz između dve različite sfere ..." Da li vidite to? To je 5. stranica u vašem izveštaju. Da li vidite to?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Nastaviću: "Kako su sela uglavnom spaljena, hrvatska vlast je očigledno u gradovima. Veći gradovi u Sektoru Jug: Knin, Drniš, Benkovac, Obrovac, Gračac, Korenica i Udbina su bili pošteđeni razaranja u *Operaciji Oluja* u avgustu. Generalno govoreći, komunalne službe rade od septembra. Uspostavljeno je snabdevanje električnom energijom i vodom, kao i osnovne komunikacije." Sada možemo da preskočimo, idemo malo nadole, i onda kažete: "Ako se udaljimo sa glavne ulice, slika se menja. Ovde se još uvek mogu videti znaci razaranja, gomile đubreta, lične stvari od prethodnih vlasnika kuća šire se ulicama." Recite nam nešto o tome šta ste zatekli u gradovima o kojima je ovde u vašem izveštaju reč a koji su, u suštini, bili nedirnuti u periodu od 100 dana nakon *Operacije Oluja*?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nešto malo o gradovima, počnimo od kuća i stanova, koji generalno govoreći, su bili povezani sa javnim komunalnim preduzećima. A kako je vreme prolazilo, sprovedeno je osnovno čišćenje gradova, tako da se više ljudi vratilo ... ili neke novajlije ... o kojima smo govorili u prethodnim pitanjima, među kojima su bili bosanski Hrvati, te osobe koje su došle u gradove. Neki od njih, naravno, bili su stanovnici koji su ranije stanovali tu, dakle, pre 1991. godine. Nekoliko Srba se vratilo. U našim izveštajima govorimo o broju koji se vratio, tako da je to postalo, da tako kažem, ostrvo ... nazovimo ga "relativne normalnosti", za razliku činjenica da u selima nije bilo dovoljno objekata i nije bilo smeštaja, to jest, nije bilo svih tih stvari koja su potrebna na selu, kako bi veći broj ljudi mogao da živi tamo. Gradovi su, naravno, bili



mesta gde je bila uspostavljena hrvatska administracija i koja se postepeno širila. U drugim izveštajima takođe smo govorili o osnivanju ... ovih administrativnih struktura ...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Mogu li da vas tu zaustavim na trenutak, gospodine, jer je to stvar o kojoj želim govorimo. Rekli ste da je osnovana administrativna struktura ... oprostite, rekli ste: "Gradovi su, naravno, bili mesta gde je bila uspostavljena hrvatska administracija i koja se postepeno širila." Da li se ta hrvatska uprava širila i u selima u prvih 100 dana?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Policijske strukture su bili među prvima koje smo mi приметili, da su bile uspostavljene u mnogim područjima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Pa, onda, zašto ste rekli "Gradovi su, naravno, bili mesta gde je bila uspostavljena hrvatska administracija i koja se postepeno širila." Kakva je bila razlika između gradova i sela u smislu administracije?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da li nam ovde nedostaje neki glagol? Mislim da znam na šta aludirate. U gradskim centrima je do jeseni ostvaren napredak, došlo do otvaranja kancelarija koje su se bavile imovinskim pitanjima. Mogli ste da vidite poštanske službe. Mogli ste da naiđete na osnovna komunalna preduzeća.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A šta je nedostajalo selima, u smislu administracije?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pružanja usluga javnih komunalnih preduzeća, na primer, bilo je veoma, veoma sporo u nekim područjima. U nekim područjima je to bilo malo brže. Uobičajene usluge, kao što su recimo, autobusi, poštanska služba – snabdevanje koje je bilo samo na papiru na raspolaganju – škole i tako dalje – sve je to bilo veoma retko. Ali, naravno, kako je vreme odmicalo, došlo je do izvesnog širenje gorepomenutih službi.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, gledam na sat.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Pre nego što napravimo pauzu, gospodine Liborius, mogu li vas zamoliti ... pitao sam vas još juče da se raspitate da li biste mogli ponovo da dođete u Hag. Da li možete da mi odgovorite na to pitanje?

SVEDOK LIBORIUS: Da, časni Sude. Utvrdio sam, u pregovorima sa svojom Vladom šest mogućnosti, i ovlašćen sam da predložim da odaberete jednu. U redosledu prioriteta to su: 10. novembar ... izvinjavam se, 7. novembar, drugi prioritet je 6. novembar, treći prioritet je 20. oktobar, četvrti prioritet je 21. oktobar; peti prioritet je 10. novembar, šesti prioritet je 11. novembar. Instruiran sam da vam kažem da 10. i 11. novembra imam neke druge zadatke koje treba da obavim.

SUDIJA ORIE: Hvala vam za ... da. Želite li da dodate nešto?



SVEDOK LIBORIUS: Da, molim vas. To je značajan utrošak vremena u vezi sa ovim mojim dolaskom, pa sam instruiran da vam kažem da ovi datumi među kojima jedan može da se odabere, su takvi da bih morao uveče da se vratim tog odabranog dana.

SUDIJA ORIE: Mi gledamo 6. i 7. novembar, gospodine Liborius, a vi ste rekli da imate samo jedan dan na raspolaganju od ovih šest?

SVEDOK LIBORIUS: Molim vas, izaberite jedan od ovih datuma.

SUDIJA ORIE: A ako bi bila potrebna dva dana, na primer.

SVEDOK LIBORIUS: Morao bih da tražim nove instrukcije.

SUDIJA ORIE: Gospodine Liborius, svedočenje je građanska dužnost, koja ne podleže instrukcijama vlada, i, naravno, mi pokušavamo da ... to je razlog zašto sam vas pitao kada će biti na raspolaganju. Naravno, trudimo se da uzmemo u obzir sve želje. Ali, naravno, na prvom mestu je princip kojim se rukovodimo, a to je interes pravde u obavljanju naših dužnosti. Ako imate priliku ... Da, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Da, gospodine predsedavajući. Mogli bismo da obezbedimo pismo podrške ovom zahtevu danskoj Vladi, kao što smo uradili, mislim, prethodnom prilikom za koju mislim da je relativno ...

SUDIJA ORIE: Da, Pretresno veće je, naravno, uvek zadovoljno ako Tužilaštvo podržava sve što Pretresno veće ima na umu. Ali ... još jednom da zahvalim. Ali mi nismo naviknuti, gospodine Liborius, ako je u interesu pravde da saslušamo svedočenje svedoka, da se ograničavamo, ako mi smatramo da je važno i kako bi se garantovalo fer suđenje, dakle, da se ograničavamo kada je vreme u pitanju. Nadam se da ćete to razumeti. Gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako i Odbrana može da dostavi svoje pismo podrške, takođe, i ako će to pomoći, časni Sude, mi ćemo to uraditi.

SUDIJA ORIE: U redu. Pretpostavljam da sve strane podržavaju interese pravde.

SVEDOK LIBORIUS: Časni Sude.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Liborius.

SVEDOK LIBORIUS: Naravno, želimo da budemo od pomoći, u to nema nikakve sumnje. Međutim, ima nekoliko pitanja o kojima bih želeo da razgovaramo, ali nisam toliko upoznat s procedurom ovde. Ne znam da li bismo mogli o tome da razgovaramo izvan suda ili na nekim drugim sesijama, jer neke stvari su prilično privatne.



SUDIJA ORIE: Ako je reč o pitanjima privatne prirode, obično strane imaju pravo da prate sve komunikacije između svedoka i Pretresnog veća, ali naravno ne mora sve da bude javno. Mi možemo da pređemo na privatnu sednicu, ako postoji nešto na šta biste želeli da mi skrenete pažnju a za šta mislite da javnost ne bi trebalo da zna, jer je to privatna stvar. A ako želite da govorite o takvim pitanjima na jedan opštiji način, onda, naravno, morao bih da pitam strane da li se slažu. Na primer, možda je u pitanju neka porodična situacija i ne želite da kažete da li je to rođenje sledećeg unuka ili da li je u pitanju razvod koji je zakazan za dve nedelje od sada. Tada, naravno, mogao bih da pitam da li se strane slažu da mi to saslušamo u njihovom odsustvu. Dakle, možete ... možete da tražite da pređemo na privatnu sednicu. Takođe, možete da pokušate da se osvrnete na opštu situaciju a zatim zatražite pristanak strana.

SVEDOK LIBORIUS: Da li možemo da se sastanemo i da razgovaramo u privatnom krugu? Verovatno Odbrane i ...

SUDIJA ORIE: Ne mogu da počnem da razmatram pitanja o kojima još ništa ne znam, bez saglasnosti strana. Dakle, ako mi ne date bilo kakav nagoveštaj, a to možete da uradite na privatnoj sednici ... o tome šta će biti tema, ja ne mogu ni da pitam strane da daju svoju saglasnost.

SVEDOK LIBORIUS: Onda, molim vas, da pređemo na privatnu sednicu.

SUDIJA ORIE: Prelazimo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, do sada ste iskoristili pet sati i 17 minuta koliko vam još treba vremena ... Ja sam svestan... Niko ne mora da mi objašnjava šta ide brzo a šta ne ide brzo sa ovim svedokom. To je jasno Pretresnom veću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, imam dosta materijala koji sam ... u svetlu, sasvim iskreno, u svetlu današnjih događaja s obzirom na ...

SUDIJA ORIE: Pre svega ... samo trenutak.

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

sekretar: Časni Sude, mi smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Da, nisam dao priliku da gospođa sekretarka objavi da smo ponovo na otvorenoj sednici. Molim vas, nastavite.



ADVOKAT MIŠETIĆ: Imam dosta materijala, pa bih vas zamolio da mi date mogućnost da ga pregledam, jer u svetlu današnjih događaja mogao bih da skratim svoje unakrsno ispitivanje ovog svedoka. A da bismo izbegli transkripte biblijskih razmera, ja sam spreman da skratim nešto u svom unakrsnom ispitivanju i nadam se ću da završim sutra ranije, i da se iskoristi moje preostalo vremena da pokuša da se ...

SUDIJA ORIE: Prvo ... da li bi to bila prva sednica?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: A ostali advokati Odbrane, gospodine Kay?

ADVOKAT KAY: Časni Sude, mi imamo jako puno pitanja za ovog svedoka zbog načina na koji je on ... njegovo svedočenje je predstavljeno u formi izjave, i *viva voce*. Dozvoljeno mu je da iznese svoje mišljenje ovom Pretresnom veću, ono što je video, a mi osećamo da je veoma važno da se uđe u činjenice, da idemo kroz dokumenta, i da dovedemo u pitanje njegove zaključke, da vidimo da li zna o čemu govori. Za to treba vremena i ja se izvinjavam ...

SUDIJA ORIE: Da. Ja sam svestan toga. Ja sam samo pitao koliko vam je vremena potrebno.

ADVOKAT KAY: Pa, isto kao što sam planirao, treba mi osam sati sa svedokom, časni Sude, i uvek sam davao sve od sebe da prođem kroz materijal brzo, ali je opseg njegovog svedočenja i priroda svedočenja takva da sam ja sa svojim timom jednostavno napravio jako veliki dosije. Ja želim da veoma brzo prođem kroz to i pokušaću da smanjim na šest sati, ali to je veoma teško za nas.

SUDIJA ORIE: Da. Nisam ignorisao poteškoće s kojim se strane suočavaju. To je jasno. Gospodine Kuzmanoviću.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude. Nama treba minimum dva sata za unakrsno ispitivanje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dakle, ja pitam ovo, gospodine Waespi, gledam u vas u ovom trenutku, jer sutra je prva sednica za gospodina Mišetića, i samo da zamislimo da Pretresno veće usvoji sve vaše zahteve za potrebno vreme, onda bi sa šest sati minimalno gospodina Kaya bio skoro ceo sutrašnji dan. Nakon toga imamo Odbranu gospodina Markača. Gospodine Waespi, iz mog iskustva i kako vidim stvari u ovom trenutku, mislim da nećete završili u toku jednog dana nakon što završimo sa radom sutra. Sutra ćemo morati da završimo u 18.00 časova. Proverili smo zahtev za putovanja svedoka, što bi značilo da ćemo morati da rezervišemo još dva dana. Dakle, svedok nam je dao nekoliko dana. Naravno, uvek je najbolje da su što bliže sadašnjem svedočenju. To bi bili 20. i 21. oktobar, kao treći i četvrti prioritet. Samo sekund.



(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Samo proveravam da li mi ...

TUŽILAC HEDARALY: Izvinjavam se, časni Sude. To je nedelja kada ne zasedamo.

SUDIJA ORIE: Da, upravo sam proveravao, u stvari, što naravno nije ... da. To je tačno nedelja u kojoj smo odlučili da ne zasedamo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ne znam da li je ovo dobar predlog ili nije. Prilično je očigledno da nećemo završiti sa ovim svedokom sutra. Moj predlog bi bio, da umesto da radimo ceo dan sutra, da jednostavno imamo normalnu sednicu ujutru, jer svakako nećemo završiti, i da mu dozvolite da se kući vrati ranije, a onda možda da završimo u dva dana kada je on dostupan u novembru. To je samo predlog.

SUDIJA ORIE: Sa ovim svedokom, gospodine Kuzmanoviću, nisam sasvim uveren da ćemo to postići, i zbog toga je svedok ovde i požalio se na dužinu vremena koja mu treba za svedočenje. Sigurno znam jednu stvar, da sutra u popodnevним časovima danska Vlada neće izgubiti više vremena nego što već gubi. Dakle, vaš predlog je u zapisniku, razgovaraću o tome sa svojim kolegama, međutim, ja lično imam neke nedoumice, kao predsedavajući sudija, koji je manje-više zadužen za raspored. Gospodine Waespi, pošto su 20. i 21. oktobar dani kada ne zasedamo, i ne bih da to sada menjamo, takođe s obzirom na činjenicu da je svedok dao kao njegov prvi i drugi prioritet 7. novembar i 6. novembar, želeo bih da sa svedokom detaljno porazgovarate i da mu objasnite koja je njegova pravna situacija, jer ja ne znam da li je njegovo mišljenje i stručno pravno mišljenje danske Vlade u potpunosti u skladu sa mišljenjem ovog Pretresnog veća i obaveze da saraduje. I pokušavam da ne pravim dalje probleme u tom pogledu, ali ako biste mogli da pomognete Pretresnom veću i da vidite da li će svedok biti dostupan 6. i 7. novembra ... i onda moram da proverim da li ... Ne znam ... u stvari, već imamo naš raspored za novembar. Dozvolite mi samo da pogledam. Što se mene tiče, možda postoji rizik da ne zasedamo ceo dan 7. novembra, ali ... da pokušate da dalje razgovarate o tome i, ponavljam, mislim da nam zaista trebaju dva dana. I ako postoje privatne stvari koje su toliko hitne, molimo vas da uverite svedoka da Pretresno veće to uvek uzima u obzir. Sada ćemo napraviti pauzu. I nastavićemo sa radom u 18.20 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Liborius, da li ste napisali imena da bi ih dostavili ...



SVEDOK LIBORIUS: Imao sam malo vremena za to, da.

SUDIJA ORIE: Ako to imate na papiru.

SVEDOK LIBORIUS: Da, morali bismo da pređemo na privatnu sednicu.

SUDIJA ORIE: Moramo da idemo na privatnu sednicu. Onda idemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, sada smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospođo sekretarko. Gospodine Liborius, još jedna stvar o sutrašnjem završetku rada ... dajte to gospodinu Mišetiću. Mi smo se konsultovali sa Jedinicom za žrtve i svedoke koja ima dosta iskustva sa putovanjima u Holandiji i potrebnom vremenu i oni misle da, ako odete odavde u 18.00 časova da će to biti u redu. Tome želim da dodam da na osnovu mojih 40 godina iskustva, mogu da vam obećam da ako krenete u 17.00 časova, upašćete u najveću saobraćajnu gužvu između 17.00 i 18.00 časova, a ako krenete u 18.00 časova na aerodrom to će biti u redu. Međutim, gužva u 17.00 sati je takva da neće uspeti da stignete i onda nema nikakve razlike da li krećete u 17.00 ili 18.00 sati, ali pod normalnim okolnostima sigurno će stići ako ste spremni da krenete odmah nakon sednice.

SVEDOK LIBORIUS: Zahvalan sam vam na vašem ogromnom iskustvu.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Liborius. Gospodine Mišetiću, molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, vrtićemo se na vaš izveštaj nakon 100 dana, tu je zaključak koji kaže: "Nedostatak odlučnosti da se stvori pravosudni sistem je jedan od faktora koji doprinose anarhiji." I želite li da nam objasnite kakvi su to bili problemi sa pravosudnim sistemima?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Molim vas da pogledam tu stranicu?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim dokazni predmet Tužilaštva broj P824. I molim vas 27, stranicu ovog dokumenta na engleskom jeziku. I još dve stranice napred, molim. Molim da se vratimo jednu stranicu unazad, na 26. stranicu. Hvala.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Zaključci u prvom delu. I pod krivičnim delima, vi kažete: "Nedostatak odlučnosti da se stvori pravosudni sistem je jedan od faktora koji doprinose anarhiji."

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: I?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Šta... Možete li nam reći nešto više o stanju pravosudnog sistema u vreme kada ste napisali izveštaj?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da. Različiti utisci iz razgovora sa zvaničnicima koji rade u okviru sudstva u Kninu, naveli su nas na zaključak da verujemo da nije bilo dovoljno ljudi, da nije posećivana dovoljna pažnja stvaranju odgovarajućih uslova rada. Pravosudni sistem, naravno, zahteva policiju koja bi dobro funkcionisala i koja bi na sopstvenu inicijativu pokretala istrage i tako dalje. Drugi primer može biti da u određenim slučajevima ... moram da pogledam svoje beleške i izveštaje da vidim tačne datume, dakle, kada bi problemi došli do viših vlasti, uključujući i generala Čermaka, nije se obraćala odgovarajuća pažnja, po našem mišljenju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Vi takođe ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nefunkcionisanje pravosudnog sistema kada je reč o zaštiti civilne imovine, naravno, nije ohrabralo ljude da se vrate. U jednom od izveštaja, sećam se, ilustrova sam ili naveo primer jednog vrlo jednostavnog slučaja. I ovako napamet, mogu da kažem da je to je izabrano ne zbog težine krivičnog dela, već zato što je to jednostavan i jasan primer.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospođo sekretarko, molim dokazni predmet Tužilaštva broj P47.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, uz pomoć poslužitelja, stavio sam na ekran kartu grada Knina. Vi ste svedočili tokom glavnog ispitivanja da ste 5. avgusta videli mesto za prikupljanje opljačkane robe. A kada se pojavi ta karta na ekranu, ja ću vas zamoliti da zaokružite tu lokaciju u Kninu gde ste videli to mesto prikupljanja opljačkane robe.

SUDIJA ORIE: I prava boja za Odbranu je plava, da.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se. Moramo da nađemo kartu.

(Pretrerno veće se savetuje)

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim dokazni predmet Tužilaštva broj P62, gospođo sekretarko.



SVEDOK LIBORIUS: U međuvremenu rado bih pomogao gospodinu Mišetiću o daljem razvoju pravosudnog sistema.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To je u redu. Mi ćemo sačekati kartu, gospodine Liborius. Tu idemo. Gospodine Liborius, vidite da se sa desne strane nalazi štab Sektora Jug Ujedinjenih nacija, dakle, baza Ujedinjenih nacija, i to je mesto gde ste bili 5. avgusta.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, uz pomoć gospođe poslužiteljke, koristeći se plavim markerom, da li biste zaokružili lokaciju gde ste videli mesto za prikupljanje opljačkane robe, molim vas?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Molim da se malo poveća.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Koji deo želite da se poveća?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Samo ulaz u bazu Ujedinjenih nacija Sektora Jug, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Mislite ispred kasarne?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ako biste mogli da ...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da. Pa, da li vam je potreban miš. Da li imate miša?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nemam miš. Ne radi. Da li možemo da povećamo ovaj deo.

SUDIJA ORIE: Da li možemo da zumiramo deo ... donji srednji deo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li je to od pomoći?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da li možemo da povećamo malo više, molim vas. Da.

SUDIJA ORIE: Da. Gospođa poslužiteljka će sada da vam da plavi marker, gospodine Liborius. Ili ste ga već dobili? Možete da obeležite na ekranu, gospodine Liborius.

SVEDOK LIBORIUS: *(svedok obeležava)*

ADVOKAT MIŠETIĆ: Zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da nemate prigovor, gospodine Waespi. Gospođu sekretarko.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D753.



SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D753 primljen je u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospođo sekretarko, sada bih zamolio da nam predočite dokazni predmet Tužilaštva broj P825.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, ovo je dnevni izveštaj za 5. avgust, i zamoliću vas da pročete kroz izveštaj i da vidite da li možete da nađete da li se bilo gde pominje sabirno mesto za opljačkanu robu u vašem izveštaju. I napominjem da ste vi jedini autor izveštaja.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pomerite malo dole, molim vas. I onda?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A tu je i sledeća stranica, možemo da je pogledamo.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: I vaše pitanje je bilo da li mogu da pokažem...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, to se ne nalazi u vašem dnevnom izveštaju za taj dan, zar ne, gospodine?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne, takvi detalji se nikad ne nalaze u dnevnim izveštajima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako bismo sada mogli da vidimo dnevni izveštaj, prvi dnevni izveštaj za 6. avgust, koji još uvek nema P broj, ali je to dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 4005. Ako možemo da pogledamo deo 3 B.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vi ste ponovo autor ovog izveštaja. Tu se kaže: "U i oko Knina pljačkanje je široko rasprostranjeno. Čini se da su komandanti Hrvatske vojske disciplinovani, međutim, postoje mnogi izveštaji koji ukazuju da individualni vojnici HV-a nisu disciplinovani, da tuku civile i da pljačkaju. Postoje jake indicije da se ubijaju vojnici Vojske Republike Srpske Krajine nakon što je Knin zauzet. Jutros se pljačka nastavlja, nekoliko kuća je u plamenu."

ADVOKAT MIŠETIĆ: Možemo li da okrenemo stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li možete da pogledate zaglavlje, tamo se kaže da je napisano u 15.47 časova?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. A na sledećoj stranici se kaže u odeljku 5: "Mi i ostali pripadnici Ujedinjenih nacija i dalje smo zatvoreni u kasarni. Komandant Sektora Jug Ujedinjenih nacija, sada smatra da su snage Ujedinjenih nacija taoci Hrvatske vojske. I njegovo snažno uverenje je da Hrvatska vojska sprovodi etničko čišćenje." Dakle, kao prvo, kada je ovaj izveštaj napisan, zapravo još uvek niste mogli da izađete u grad. Da li je to tačno?



SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Imali smo par posmatrača koji su uspeli u svojim pregovorima da izađu i doneli su svoje utiske iz grada.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, zapravo, u 15.47 sati u ovom izveštaju možemo da pročitamo da niko nije bio u gradu. I isto tako piše: "Mi i ostali pripadnici Ujedinjenih nacija i dalje smo zatvoreni u kasarni." Da li vidite to? Ali postoji sledeći izveštaj gde se kaže da su neki od vaših posmatrača uspeli da uđu u grad?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Hm.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Možemo čak i da pogledamo taj izveštaj ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: ... to je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 4007.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, možda bismo prvo trebali da se pozabavimo prethodnim dokumentom sa spiska po Pravilu 65ter broj 4005. Dokument je ponudilo Tužilaštvo, i ako smo već dodelili P broj, onda možemo da ga uvrstimo u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je u redu.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko, dakle, dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 4005.

sekretar: To će biti dokazni predmet Tužilaštva broj P826, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P826 primljen je u spis. Nisam dobio spisak. Da li je dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 4007 na tom spisku, takođe?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Taj dokument je ponudilo Tužilaštvo i nismo dobili P broj za to.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo dodeliti P broj za to.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj P827.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P827 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, videćete da ste istog dana samo u 21.50 časova vi i gospodin Bigland poslati drugi izveštaj. Da li vidite to u zaglavlju?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.



ADVOKAT MIŠETIĆ: Možemo li da pogledamo sledeću stranicu, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: "SOO i još nekoliko drugih otišli su u centar grada pre nego što je pala noć, bez odobrenja Hrvatske vojske ali su uspeali da prođu kroz kontrolni punkt vojne policije Hrvatske vojska tako što su pokazali propusnicu Evropske posmatračke misije pomoću koje mogu da idu bilo gde." Šta je SOO?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Viši oficir za operativne poslove (Senior operations officer).

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A to je bio gospodin Bigland?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: "U gradu je bilo mnogo vojnika, vojne policije i civilne policije, svi su bili opušteni i prijateljski raspoloženi. Mahnuli smo im i oni su nama mahali i nisu nas ometali." Ako možemo da idemo dalje nadole: "Neko je posetio stan ..." Izvinjavam se ... "Neko je bio u kancelariji i izgledalo je da je potpuno opljačkana, ali jedine stvari koje su nedostajale bile su: televizor, video rekorder, satelitski sistem i mobilni telefon. Neko je posetio moj stan i opet ista priča, opljačkano, ali sve lične stvari izgleda da još uvek bile tu, osim mog *Rolex Submarinera*." "Bilo je nekoliko civila na ulici, i činilo se da nisu uplašeni, već prilično zadovoljno što su ostali. Niko nije zatražio našu pomoć kada smo se šetali i razgovarali sa njima." A onda pretposlednja rečenica glasi: "Oni su takođe izvlačili gorivo iz oštećenih vozila koja nisu mogla da se koriste, ali pored televizora i elektronske opreme, pljačka je minimalna. Čak je pivo ostalo u kancelariji, pa će Regionalni centar provesti mirno veče uz pivo."

Gospodine Liborius, da li je to bila tačna situacija 6. avgusta?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To je bio utisak SOO, Richarda Biglanda za taj konkretni put.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U pripremi dnevnog izveštaja, da li ste imali bilo kakav spor sa gospodinom Biglandom oko njegove procene situacije u Kninu uveče 6. avgusta?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nisam imao priliku da razgovaram sa gospodinom Biglandom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, vi ste koautor izveštaja, pa ako mogu da vas pitam kako to da se vaše ime nalazi na izveštaju i da ste ga vi poslali? Da li se ne slažete sa tim procenama?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Kao što sam vam rekao juče, da se izrada dnevnog izveštaja Regionalnog centra radi tokom čitavog dana i da osoba koja je to poslala, to što je napisao Richard Bigland, bilo je na njegovu sopstvenu odgovornost.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Nisam siguran da sam razumeo poslednji odgovor, gospodine, pa mi dozvolite da ponovo postavim pitanje. Da li ste se vi potpisali ... povlačim to. Da li ste pregledali ovaj izveštaj pre nego što je poslat Glavnom štabu Evropske posmatračke misije?



SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da li možete da mi pokažete vrh, molim vas. Prvu stranicu. Proveravam vreme slanja. Mislim da ga je poslao gospodin Bigland. Nismo potpisivali te izveštaje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pitao sam vas da li ste pregledali izveštaj pre nego što je poslat u Glavni štab Evropske posmatračke misije.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Nisam siguran s obzirom na formu koju ovde imamo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li ste ... Zašto niste uključili u izveštaj svoj nalaz od prethodnog dana o mestu na kojem je Hrvatska vojska prikupljala opljačkano robu?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Pa, mislim da sam tog dana bio zauzet sa puno drugih operativnih zadataka. Što se tiče vašeg pitanja koje se odnosi na prethodni izveštaj koji ste mi pokazali, zašto to nije bio tamo, bilo je različitih pitanja koja su zapisivana u dnevne izveštaje. Ako biste pogledate prvi izveštaj, videli biste da se tu uglavnom govori kakav će biti status timova Evropske posmatračke misije.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Mene stvarno više brine činjenica da kada su posmatrači Evropske posmatračke misije konačno izašli uveče 6. avgusta i kad su mogli da naprave procenu na osnovu svojih zapažanja, zaključak je bio da je pored televizora i elektronske opreme, opljačkano minimalno stvari. A s obzirom da ste nam pokazali na karti da je sabirno mesto bilo odmah ispred baze Ujedinjenih nacija, bilo bi nemoguće čak i za gospodina Biglanda da to propusti. Zar nije tako?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To je bilo tačno ispred, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, ako je postojalo mesto za prikupljanje opljačkane robe od strane Hrvatske vojske koje se nalazilo tačno izvan baze Ujedinjenih nacija, na osnovu onoga što ste rekli u glavnom ispitivanju, kada ste govorili o Sedmoj gardijskoj brigadi koja se hvalila svojim plenom, zar bi gospodin Bigland napisao da se zapravo minimalno pljačkalo?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Plen se tamo u tom trenutku uglavnom prevozio u malim privatnim vozilima, dakle, kao što su televizori i sve slične lagane stvari ... lakša robu koju možete da nosite.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dozvolite mi da vas pitam sledeće...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Osim što je napisano u izveštaju, pljačkana je bila lakša roba, što znači stvari koje ste mogli lako i jednostavno da ponesete sa sobom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Zapravo tu se kaže ...

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: A kada govorimo o velikoj pljački, što znači da se radi o pljački nameštaja, nepokretnim aparatima, teže stvari, građevinski materijala i te stvari, stvari koje je bilo teže prenositi.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sledeću stranicu.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Liborius, kaže se da je pljačka bila minimalna, i ne govori se o pljački lakših stvari. Šta je, onda, bilo smešteno na tom mestu za prikupljanje opljačkane robe? Opišite mi robu koju ste videli.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Video sam televizore, male električne aparate, boce alkoholnih pića, automobili su tu dolazili. I to su bile stvari koje bi lako mogle da se transportuju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A koliko dugo je bilo tamo to mesto za prikupljanje?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Teško je reći. To je ... par dana. Znače, možete se navići da takve stvari postoje u vašoj neposrednoj blizini.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dobro, kada kažete nekoliko dana to mislite nekoliko dana nakon 6. avgusta?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na primer, do 8. avgusta?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne znam tačan datum.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A možda 7. avgust?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Hm, ne znam.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Govorili ste o pet ... prvi talas pljačkaša bile su grupe od pet do 15 uniformisanih vojnika Hrvatske vojske i da ste to videli, a moje prvo pitanje, gospodine, glasi ... hajde da govorimo o konkretnom događaju. Ovo je pitanje o *Diverzantiji*.

ADVOKAT MIŠETIĆ: A to je, gospođo sekretarko, dokazni predmet Tužilaštva broj P807. Ako možemo da se pomerimo na broj 3.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Prvo, gospodine, ako biste mogli ovo da pregledate i recite mi da li je to nešto što ste lično videli?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Kao što sam ranije rekao, da, kad je reč o *Diverzantiji* ja sam lično bio svedok, a po mom mišljenju, tu se uglavnom radilo o paljevinama.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Oprostite. U redu. O paljevinama. Ostanimo na ovoj temi, ipak.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: (*preklapanje govornika*) ... ne govorimo više o pljački ili?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vrat ćemo se na to. Vi ste lično videli mrtvačku glavu kao oznaku?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.



ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ko je putovao s vama?.

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Gospodin Marker-Hansen je putovao sa mnom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I još neko?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Možda Eric Hendriks. Nisam 100 posto siguran. Gospodin Marker-Hansen je bio sa mnom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Rekli ste da je *Diverzantia* pripadala Sedmoj gardijskoj brigadi. Da li vidite da grupa pripada 7 BDE?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kako ste to utvrdili?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Po taktičkim oznakama na vozilima i vojnicima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U izveštaju se kaže ... piše da je *Diverzantija* imala oznaku mrtvačke glave?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Hm, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li ste se ikada potrudili da proverite da li postoji takva jedinica sa takvim oznakama u Hrvatskoj vojsci?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Rekli ste nam ranije u svom glavnom ispitivanju da ste obavljali ova patroliranja uz pomoć knjige koja je sadržala različite bedževe različitih formacija Hrvatske vojske. Da li se sećate toga?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: Da, to je ta knjiga, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, jeste li proverili u knjizi da li postoji bilo kakva jedinica u Hrvatskoj vojsci koja je kao oznaku imala mrtvačku glavu?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: *Diverzantiju* smo primetili kada smo ih susreli. Imali smo mnogo drugih poslova kojima smo morali da se pozabavimo tih konkretnih dana. Dakle, nije bilo na nama da pregledamo u velikim knjigama za prepoznavanje, jer nam nisu bile raspolaganju. Imali smo male knjige.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Da li bi vas iznenadilo da saznate da u Hrvatskoj vojsci 1995. godine nije postojala takva jedinica koja se zvala *Diverzantia* i koja je imala mrtvačku glavu kao oznaku?

SVEDOK LIBORIUS – ODGOVOR: To je bila oznaka koja je bila naslikana na vozilu. Tako da me je iznenadilo ... zapisao sam samo ono što sam video.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, poslednja tema za danas, gospodine, jeste ...



SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, moramo da završimo do 19.00 časova, ni sekund kasnije. Ne znam da li imate ... da li bismo mogli ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: Pa, želim ... Ako kažete da vam ne treba više od jednog minuta, onda je u redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nije samo jedan minut, ali ne želim da vam kažem da ću da završim za kraće od jedne sekunde, tako da ...

SUDIJA ORIE: U redu, hajde onda da budemo oprezni.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Jedna stvar, teško mi je da dešifrujem prezime, dakle, radi se o drugom prezimenu na ovom spisku, pa ako mogu da dobijem neku dodatnu pomoć.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodin Mišetić ima poteškoća u čitanju vašeg rukopisa. Možda to možete odmah da uradite, i ako možete da napišete velikim slovima, tako da gospodin Mišetić može da pročita.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: I ako bismo mogli da vidimo kopiju tog spiska.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Liborius, već ste upoznati sa postupkom, dakle, ponovo ću da vam kažem, kao što sam uradio i prethodnih dana, da ne smete da govorite ni sa kim o svedočenju, bilo da je to svedočenje koje ste već dali ili koje ćete tek da date. Prekidamo sa radom. Nastavićemo sutra ujutro u 9.00 časova u sudnici broj 1. Sutra ćemo raditi do 18.00 časova popodne. Strane će dobiti raspored tako da će znati kad ćemo imati pauze. Imamo malo dužu pauzu za ručak. Sada završavamo.

Sednica je završena u 19.00 h

Nastavlja se u petak, 12. septembra 2008. godine u 9.00 h.

